

Detta dokument är tillgängligt på adressen
www.skeptron.ilu.uu.se/broad/SEC/histedu/

Skall utges som nr 29 i serien
SEC Research Reports, ISSN 1103-1115

Inventering av utbildningshistorisk forskning vid svenska lärosäten

Esbjörn Larsson
Historiska institutionen och SEC/ILU
Uppsala universitet

SEC, ILU, Uppsala universitet
<http://www.skeptron.ilu.uu.se/broad/SEC/>

19 April 2003

Den inventering som här redovisas har genomförts med stöd
från Vetenskapsrådets utbildningsvetenskapliga kommitté

Esbjörn Larsson
Inventering av utbildningshistorisk forskning vid svenska lärosäten
SEC, ILU, Uppsala universitet, april 2003

© Esbjörn Larsson & SEC, 2003

Förord

En liten läsanvisning till den följande sammanställningen kan behövas. Avsikten är inte att ge en fullständig och rättvisande bild av den utbildningshistoriska forskningen i Sverige. Somligt som borde funnits med saknas säkerligen. Bland det som finns med kunde möjligen ett och annat ha strukits. Kriterierna för gränsdragningar kan diskuteras, liksom den definition av utbildningshistoria som varit vägledande: det historiska studiet av bildning, utbildning, undervisning, fostran och lärande.

Ambitionen har varit att åstadkomma en grov översikt som ger besked om vid vilka lärosäten och institutioner och i vilka ämnen utbildningshistorisk forskning bedrivits på senare år samt att förteckna relevanta avhandlingar som lagts fram under perioden 1990-2002. Även en del upplysningar om forskare, forskningsmiljöer och projekt ges, men här är det i många fall snarare exemplifieringar än uttömmande beskrivningar. Det omedelbara syftet har varit att skaffa fram ett diskussionsunderlag för planeringen av en forskarskola i utbildningshistoria. Eventuellt kommer inventeringen efter hand att revideras och kompletteras så att den blir mer användbar också för andra ändamål.

Trots sina begränsningar ger inventeringen värdefulla upplysningar. Hur man än räknar och hur gränserna än dras är det tydligt att merparten - med våra kriterier två tredjedelar - av de utbildningshistoriska avhandlingarna 1990-2002 hör hemma inom de tre ämnena pedagogik, historia och idéhistoria. Övriga avhandlingar är spridda på många ämnen. I samband med planeringen av en utbildningshistorisk forskarskola är vår slutsats att en fruktbarande samverkan mellan företrädare för de tre nämnda ämnena vore en god utgångspunkt för en fortsatt utveckling av det utbildningshistoriska området. (Till pedagogik får vi då räkna avknopningsämnena som Pedagogiskt arbete., Didaktik med flera.§)

Arbetet har finansierats av Vetenskapsrådets utbildningsvetenskapliga kommitté. Esbjörn Larsson, doktorand i historia vid Uppsala universitet, har samlat in uppgifterna och skrivit redovisningen. Alla förslag till ändringar, kompletteringar och strykningar emottages tacksamt. Enklast är att mejla till esbjorn.larsson@hist.uu.se.

Uppsala den 19 april 2003

Donald Broady

Innehåll

1 Inledning	7
1.1 Pedagogikhistoria/utbildningshistoria som forskningsområde	7
1.2 Tidigare inventeringar	7
1.3 Inventeringens utformning	8
1.3.1 Material	8
2 Utbildningshistoriska avhandlingar i Sverige	8
2.1 Utbildningshistoriska avhandlingar 1990-2002	8
2.1.1 Avhandlingsförfattarnas ålder och kön	13
3 Utbildningshistoria vid svenska lärosäten	14
3.1 Göteborg	14
3.1.1 Historiska institutionen	14
3.1.2 Institutionen för idéhistoria och vetenskapsteori	15
3.1.3 Institutionen för pedagogik och didaktik	15
3.1.4 Sociologiska institutionen	16
3.1.5 Etnologiska institutionen	16
3.1.6 Institutionen för konst- och bildvetenskap	16
3.1.7 Kulturgeografiska institutionen	17
3.2 Högskolan Dalarna	17
3.3 Högskolan i Gävle	17
3.4 Högskolan i Jönköping	17
3.5 Karlstads universitet	18
3.6 Linköpings universitet	18
3.6.1 Institutionen för beteendevetenskap	18
3.6.2 Institutionen för Tema	19
3.7 Luleå tekniska universitet	20
3.8 Lunds universitet	20
3.8.1 Pedagogiska institutionen	20
3.8.2 Historia institutionen	21

3.8.3 Centrum för teologi och religionsvetenskap	22
3.8.4 Ekonomisk historiska institutionen	23
3.8.5 Institutionen för kulturvetenskaper	25
3.8.6 Juridiska fakulteten	25
3.8.7 Litteraturvetenskapliga institutionen	25
3.8.8 Socialhögskolan	25
3.8.9 Etnologiska institutionen	26
3.9 Malmö högskola	26
3.10 Stockholm	26
3.10.1 Lärarhögskolan	26
3.10.1.1 Institutionen för samhälle, kultur och lärande	28
3.10.1.2 Institutionen för undervisningsprocesser, kommunikation och lärande	28
3.10.1.3 Institutionen för individ, omvärld och lärande	28
3.10.2 Stockholms universitet	28
3.10.2.1 Institutionen för litteraturvetenskap och idéhistoria	28
3.10.2.2 Pedagogiska institutionen	29
3.10.2.3 Ekonomisk-historiska institutionen	29
3.10.2.4 Historiska institutionen	30
3.10.2.5 Sociologiska institutionen	30
3.10.2.6 Teatervetenskapliga institutionen	30
3.10.3 Kungl. Musikhögskolan	31
3.10.4 Idrottshögskolan i Stockholm	31
3.10.5 Södertörns högskola	31
3.11 Umeå	31
3.11.1 Institutionen för historiska studier	32
3.11.2 Pedagogiska institutionen	33
3.11.3 Institutionen för religionsvetenskap	33
3.11.4 Institutionen för kultur och medier	34
3.11.5 Institutionen för socialt arbete	34
3.12 Uppsala	34
3.12.1 Historiska institutionen	34
3.12.2 Pedagogiska institutionen & Institutionen för lärarutbildning	35
3.12.3 Litteraturvetenskapliga institutionen	37
3.12.4 Institutionen för idé- och lärdomshistoria	38
3.12.5 Teologiska institutionen	39
3.12.6 Institutionen för ABM, estetik och kulturstudier	39
3.12.7 Ekonomisk-historiska institutionen	39

3.12.8 Konstvetenskapliga institutionen	39
3.12.9 Engelska institutionen	39
3.12.10 Matematiska institutionen	39
3.12.11 Nationalekonomiska institutionen	40
3.13 Växjö universitet	40
3.14 Örebro universitet	40
3.14.1 Pedagogiska institutionen	40
3.14.2 Humanistiska institutionen	41
<i>4 Reflektioner kring utbildningshistorisk forskning i Sverige</i>	42
<i>Bilaga 1 Utbildningshistoriska avhandlingar under perioden 2000-2002</i>	43
2002	43
2001	44
2000	45
1999	46
1998	47
1997	48
1996	49
1995	49
1994	50
1993	50
1992	51
1991	52
1990	53
<i>Bilaga 2 Ålder och kön hos författarna till utbildningshistoriska avhandlingar</i>	54

1 Inledning

Den inventering som här skall redovisas ingår i ett av Vetenskapsrådets utbildningsvetenskapliga kommitté finansierat planeringsarbete för en utbildningshistorisk forskarskola.

Nämnas bör att denna rapport varken är en fullödlig beskrivning av den pedagogikhistoriska forskningens framväxt i Sverige eller en historiografisk studie av forskningsområdet som sådant. Syftet är bara att ge en bild av var detta forskningsområde står idag och hur verksamheten är fördelad mellan ämnen, institutioner och lärosäten. Detta för att åstadkomma ett underlag för diskussionen kring en framtida forskarskola.

Startpunkten för inventeringen var en insamling av uppgifter om relevanta avhandlingar som lagts fram vid svenska lärosäten under perioden 1990-2002. Huvudsyftet med detta är att skapa en översiktlig bild av forskningsområdet samtidigt som olika forskningsmiljöer kartläggs. Denna sammanställning kompletterades sedan med information om pågående forskning i form av såväl avhandlingsprojekt som större forskningsprojekt vid respektive lärosäte.

1.1 Pedagogikhistoria/utbildningshistoria som forskningsområde

Utbildningshistoria är inte att betrakta som en vetenskaplig disciplin i den mening att det konstituerar ett eget forskarutbildningsämne eller för den delen ryms inom ett enda ämne. Detta faktum har gjort att denna inventering inte utgått från disciplinräns. I stället har forskningens innehåll fått styra. Som gemensam nämnare för den forskning som inkluderats i denna inventering är därför *det historiska studiet av bildning, utbildning, undervisning, fostrande och lärande*. Historiska studier implicerar här inte heller någon absolut tidsgräns utan inkluderar även nutids- och samtidshistoria.

1.2 Tidigare inventeringar

I sin artikel "Pedagogisk forskning i Sverige, HSFR granskar de nio 'stora' pedagogikinstitutionerna" ger Lise Vislie en översiktlig beskrivning av de pedagogiska institutioner i Sverige som har en forskarutbildning.¹ Förutom uppgifter som institutionernas storlek och struktur, forskarutbildningens utformning och egna bidrag till utvärderingen görs ett försök att beskriva institutionernas forskning. Den sistnämnda punkten, och den för denna inventering mest

¹ Vislie, Lise (1998): "HSFR granskar de nio 'stora' pedagogikinstitutionerna", *Pedagogisk forskning i Sverige*, 1998, Årg 3, Nr 1, se äv. pp. 190-223 i Karl Erik Rosengren & Bo Öhngren (Ed.): *An evaluation of Swedish research in education*. Stockholm: HSFR, 1997. De aktuella institutionerna är: Pedagogiska institutionen vid Uppsala universitet, Pedagogiska institutionen vid Lunds universitet, Institutionen för pedagogik vid Göteborgs universitet, Pedagogiska institutionen vid Stockholms universitet, Pedagogiska institutionen vid Högskolan för lärarutbildning i Stockholm, Institutionen för pedagogik vid Lärarhögskolan i Malmö (Lunds universitet), Pedagogiska institutionen vid Umeå universitet, Institutionen för pedagogik och psykologi vid Linköpings universitet, Institutionen för internationell pedagogik vid Stockholm universitet. Vislie (1998), s. 2.

intressanta, gör dock inga anspråk på att vara uttömmande. Istället ges en bild av respektive institutions forskningsprofil.² Vislies översikt kommer i denna inventering att användas som en bakgrund vid presentationen av tidigare och pågående utbildningshistorisk forskning vid de pedagogiska institutionerna.

1.3 Inventeringens utformning

Ett forskningsområde som sträcker sig över en rad olika ämnen är ofta svårt att avgränsa. När det gäller utbildningshistoria är det i det närmaste omöjligt att dra en skarp gräns mot andra forskningsområden. Denna inventering gör därmed inga anspråk på att ha fångat all utbildningshistorisk forskning, utan har snarast sökt beskriva det aktuella forskningsområdets struktur.

Valet att utgå ifrån akademiska avhandlingar för att fånga bilden av den utbildningshistoriska forskningen hänger till viss del samman med avgränsningsproblematiken, men utgår även ifrån tanken att framlagda avhandlingar avspeglar mycket av den forskning som sker inom humaniora och samhällsvetenskap. Även rapportens direkta koppling till planeringen av en forskarskola gör att just avhandlingar blir av speciellt intresse.

1.3.1 Material

Inventeringen bygger i första hand på offentligt och nätpublicerat material. Endast i undantagsfall har dessa uppgifter kompletterats med personlig kommunikation. Vad gäller kartläggningen av utbildningshistoriska avhandlingar bygger den på Kungl. Bibliotekets datasystem LIBRIS.³ Uppgifterna från LIBRIS har kompletterats med uppgifter från de olika lärosätenas Webb-sidor.

2 Utbildningshistoriska avhandlingar i Sverige

För att ge en bild av hur det utbildningshistoriska forskningsområdet gestaltar sig tar denna inventering sin utgångspunkt i en kartläggning av utbildningshistoriska avhandlingar under perioden 1990-2002. Denna bild får sedan fungera som en fond mot vilken annan utbildningshistorisk forskning läggs.

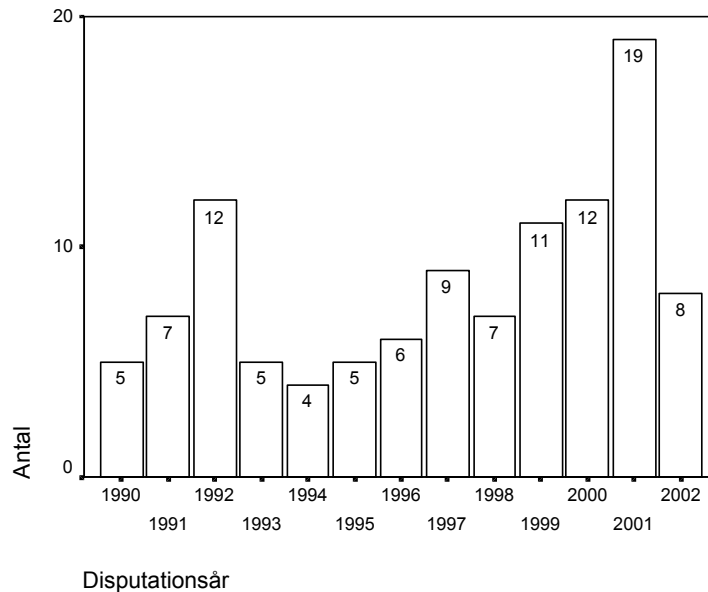
2.1 Utbildningshistoriska avhandlingar 1990-2002

Under perioden 1990-2002 publicerades inte mindre än 110 avhandlingar som kan sägas falla inom det forskningsområde som här benämns såsom utbildningshistoria. Ser vi till deras spridning över perioden får vi följande resultat.

² Vislie (1998), s. 1 f.

³ <http://www.libris.kb.se/>

Fig. 1 Antalet utbildningshistoriska avhandlingar 1990-2002.

Källa: Bilaga 1.

Som framgår av fig. 1 har det kontinuerligt kommit nya avhandlingar på området under perioden och man såg t.o.m. en ökning under perioden 1999-2001. Huru vida denna ökning var ett uttryck för ökat intresse för utbildningshistoria eller om den har andra orsaker ligger utanför denna inventerings räckvidd. Däremot kan man konstatera att det bedrivits utbildningshistorisk forskning i Sverige under den aktuella perioden.

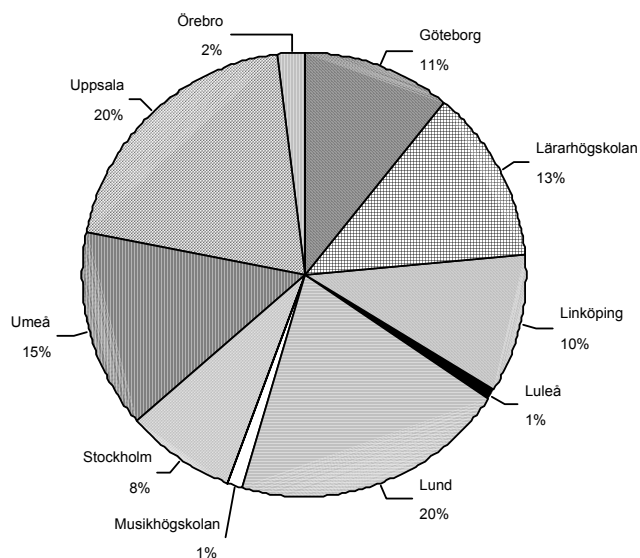
En intressant följdfråga i detta sammanhang är självklart vid vilka lärosäten och inom vilka forskarutbildningsämnen dessa avhandlingar skrivits. När det gäller forskarutbildningsämnen visar det sig att de 110 avhandlingarna är spridda på inte mindre än 16 olika discipliner.

Tab. 1 **Utbildningshistoriska avhandlingar 1990-2002**
fördelade på forskarutbildningsämnen

Forskarutbildningsämne	Antal	Procent
Ekonomisk historia	3	3
Etnologi	2	2
Historia	19	17
Idé- och lärdoms historia	13	12
Juridik	1	1
Konstvetenskap	2	2
Kulturgeografi	1	1
Kyrkohistoria	3	3
Litteraturvetenskap	6	5
Musikpedagogik	1	1
Pedagogik	44	40
Religionsvetenskap	3	3
Socialt arbete	2	2
Sociologi	4	4
Teatervetenskap	1	1
Tema barn	5	5
Total	110	100
Källa: Bilaga 1.		

Som synes är spridningen långtifrån jämn. Inte mindre än 40 % av avhandlingarna har tillkommit inom pedagogik och tillsammans med historia och idé- och lärdoms historia står de tre största forskarutbildningsämnena för två tredjedelar (69 %) av de utbildningshistoriska avhandlingar som skrivits under den aktuella perioden. Ett annat sätt att uttrycka detta förhållande är dock att var tredje utbildningshistorisk avhandling skrivits i något annat ämne än pedagogik, historia eller idé- och lärdoms historia. Av vidare intresse är självklart var avhandlingarna skrivits. Ser vi till lärosäten får vi följande bild. Av förklarliga skäl finns få av de ”nya” universiteten representerade i denna sammanställning, eftersom de blev universitet först 1999.

Fig. 2. Utbildningshistoriska avhandlingar 1990-2002 fördelade på lärosäten

Källa: Bilaga 1.

Som framgår av figuren förefaller den utbildningshistoriska forskningen vara företrädd vid samtliga större lärosäten. Fördelningen på ämnen framgår av följande tabell.

Tabell 2. Utbildningshistoriska avhandlingar 1990-2002, fördelade på lärosäten och ämnen

Lärosäte	Ämne	Antal
Göteborg	Etnologi	1
Göteborg	Historia	4
Göteborg	Idé- och lärdomshistoria	2
Göteborg	Konstvetenskap	1
Göteborg	Kulturgeografi	1
Göteborg	Pedagogik	2
Göteborg	Sociologi	1
Linköping	Pedagogik	6
Linköping	Tema barn	5
Luleå	Sociologi	1
Lund	Ekonomisk historia	1
Lund	Historia	5
Lund	Idé- och lärdomshistoria	1
Lund	Juridik	1
Lund	Kyrkohistoria	2
Lund	Litteraturvetenskap	1
Lund	Pedagogik	10
Lund	Socialt arbete	1
Lärarhögskolan	Pedagogik	14
Musikhögskolan	Musikpedagogik	1
Stockholm	Ekonomisk historia	1
Stockholm	Historia	1
Stockholm	Idé- och lärdomshistoria	2
Stockholm	Litteraturvetenskap	1
Stockholm	Pedagogik	2
Stockholm	Sociologi	1
Stockholm	Teatervetenskap	1
Umeå	Etnologi	1
Umeå	Historia	3
Umeå	Idé- och lärdomshistoria	5
Umeå	Pedagogik	4
Umeå	Religionsvetenskap	2
Umeå	Socialt arbete	1
Uppsala	Ekonomisk historia	1
Uppsala	Historia	6
Uppsala	Idé- och lärdomshistoria	3
Uppsala	Konstvetenskap	1
Uppsala	Kyrkohistoria	1
Uppsala	Litteraturvetenskap	4
Uppsala	Pedagogik	4
Uppsala	Religionsvetenskap	1
Uppsala	Sociologi	1
Örebro	Pedagogik	2
Källa: Bilaga 1.	Summa:	110

2.1.1 Avhandlingsförfattarnas ålder och kön

Utöver frekvensfördelningar över lärosäten och forskarutbildningsämnen kan det även vara av intresse att granska åldersstrukturen och könsfördelningen bland de som disputerat på utbildningshistoriska avhandlingar. För att börja med könsfördelningen kan nämnas att drygt hälften (52 %) av de personer som ingått i kartläggningen var män.⁴ Till detta kan även läggas en tämligen heterogen åldersstruktur. Gruppen som sådan har en "medeldisputationsålder" på lite drygt 47 år, varav den yngste var 29 år när hon disputerade och den äldste 73.⁵

Bilden av gruppens heterogenitet, ifråga om ålder och könsfördelning, förstärks snarast av en bivariat analys av dessa egenskaper. Även om andelen män är något högre i de lägre åldersgrupperna är fördelningen ytterst jämn.⁶ Inte ens om variabelerna lärosäte och forskarutbildningsämne beaktas uppvisar gruppen mer än en svag polaritet.⁷

⁴ Se bilaga 2.

⁵ Medianåldern var 47 och typvärde 49. Se bilaga 2.

⁶ Se bilaga 2.

⁷ Se bilaga 2.

3 Utbildningshistoria vid svenska lärosäten

Lärosätena är upptagna kronologiskt med lärosäten i Stockholm samlade under rubriken Stockholm. Uppgifterna om respektive institution bygger, om inte annat omnämns, på lärosätets webbinformation och Kungl. Bibliotekets datasystem LIBRIS.

3.1 Göteborg

Vid Göteborgs universitet har det lagts fram 13 utbildningshistoriska avhandlingar under perioden 1990-2002. Av dessa har fyra varit i historia, två i vardera idéhistoria, pedagogik och sociologi samt en avhandling i vardera etnologi, konstvetenskap, kulturgeografi.

3.1.1 Historiska institutioner⁸

Utbildningshistoria tillhör inte någon av de forskningsområden som framhålls i Göteborgs forskningsöversikt. Däremot nämns den historiedidaktiska forskning som Bo Andersson ägnat sig åt.⁹

Ser vi till de avhandlingar som institutionen producerat, rör de fyra tämligen skilda områden: Karl Gunnar Hammarlunds studie av barnomsorg, Anita Pärssons kring dövas utbildning, Sven-Olof Josefssons undersökning av 1968 års studentrevolter samt Margaretha Mellberg avhandling kring förskollärare.¹⁰ När det gäller studiet av förskollärare har Margaretha Mellberg även författat en rad artiklar i ämnet.¹¹ Utöver detta kan även nämnas Ola Lindqvists och Åke Hellstrands *Den historiska berättelsen i undervisningen*.

I fråga om pågående avhandlingsprojekt med utbildningshistoriska inslag kan två sådana nämnas: Louise Lönnroths "Omsorg om fattiga barn i Göteborg 1800-1850" och Anders Ottossons "Sjukgymnasten - vart tog han vägen? En undersökning av sjukgymnastyrkets avmaskulinisering 1864-1934".

⁸ <http://www.hum.gu.se/~hiswww/>

⁹ För Bo Anderssons forskning, se Institutionen för pedagogik och didaktik, Göteborgs universitet.

¹⁰ Hammarlund, Karl Gunnar (1998), *Barnet och barnomsorgen : bilden av barnet i ett socialpolitiskt projekt*, Pärsson, Anita (1997), *Dövas utbildning i Sverige 1889-1971 : en skola för ett språk och ett praktiskt yrke*, Josefsson, Sven-Olof (1996), *Året var 1968 : universitetskris och studentrevolt i Stockholm och Lund*, Mellberg, Margaretha (1997), *Pedagogen och det skrivna ordet : skrivkonst och folkskollärare 1870-1920*.

¹¹ Mellberg, Margaretha (1996), "Lärlöner", i *Pedagogisk uppslagsbok* : (1996), "Kvinnor, män och löner inom den svenska folkskollärarkåren", i *Utbildningshistoria: årsböcker i svensk undervisningshistoria*, vol. 182. : (1997), "Forskning om läs- och skrivkunnet en fruktbar inriktning inom svensk utbildningshistoria", i *Strejftog i historisk og komparativ pedagogikk: artikkelsamling utgitt i forbindelse med Torstein Harbos 70-årsdag* : (1997), "Författardrömmar som historisk källa folkskollärares självbiografier", i *Vad menar dom egentligen?: från bondejargong till forskarretorik. Humanistdag-boken nr 10*.

3.1.2 Institutionen för idéhistoria och vetenskapsteori¹²

Inom Idé- och lärdoms historia finns det två utbildningshistoriska forskningsprojekt: Eva-Lena Dahls ”Fröbels uppfattning av det lilla barnets kunskapsbildning” och Christine Quarfoods ”Montessoripedagogikens idéhistoriska grunder”.

De utbildningshistoriska avhandlingar som kommit från institutionen är dels Christine Quarfoods studie av upplysningens filosofi och pedagogik, dels Bernt Gustavssons belysning av bildningsideal inom arbetarrörelsen.¹³ Bernt Gustavsson är för närvarande vid Pedagogiska institutionen, Örebro universitet.

Bland institutionens doktorander kan nämnas Gro Hanne Aas.¹⁴

3.1.3 Institutionen för pedagogik och didaktik¹⁵

Vid HFSR:s granskning av pedagogisk forskning i Sverige framkom inget om utbildningshistorisk forskning vid Institutionen för pedagogik.¹⁶ Av samtidshistorisk karaktär kan dock nämnas Kjell Härnqvists, Allan Svenssons¹⁷ och Sven-Eric Reuterbergs¹⁸ mångåriga longitudinella studier. Nämnas kan även Bo Anderssons studie av historiemedvetande, vilken syftar till att studera detta begrepp såväl empiriskt som normativt. Andersson har även skrivit en rad historiedidaktiska artiklar.¹⁹

¹² <http://www.hum.gu.se/~idewww/>

¹³ Quarfood, Christine (1997), *Condillac, statyn och barnet : en studie i upplysningens filosofi och pedagogik*, Gustavsson, Bernt (1991), *Bildningens väg : tre bildningsideal i svensk arbetarrörelse 1880-1930*.

¹⁴ "Bildenes kraft. Solstaten som pedagogisk utopi" i Johan Kärfelt och Sven-Eric Liedman (red.) *Om utopier: En vänbok till Nils Eriksson*.

¹⁵ <http://www.ped.gu.se/ipd/>

¹⁶ Vislie (1998), s. 10.

¹⁷ Svensson, Allan (2002), *Den sociala snedrekryteringen till högstskolan - när och hur uppstår den?* : (2001), *Högskoleprovets prognosvärde : samband mellan provresultat och framgång första studieåret vid civilingenjörs-, jurist- och grundskolläroverbyggnaderna* (Allan Svensson, Jan-Eric Gustafsson och Sven-Eric Reuterberg) : (1999), *Socialgruppsbegreppet : sett ur den pedagogiska forskningens synvinkel* : (1998), *Hur lyckas eleverna i den nya gymnasieskolan?* : (1996), *Framgång och misslyckande i gymnasieskolan : en uppföljningsundersökning av en årskull elever* .

¹⁸ Reuterberg, Sven-Eric (2000), *Köns- och socialgruppskillnader i matematik : orsaker och verkan* / (Sven-Eric Reuterberg, Allan Svensson) : (1998), *Hur var det på högstadiet? : grundskolelever värderar högstadietiden beträffande upplevda problem, uppnådda kunskaper samt nyttan av kunskaperna* : (1996), *UGU-projektets datainsamling i årskurs 6 våren 1995* (Sven-Eric Reuterberg m.fl.)

¹⁹ Andersson, Bo (1994), *GREPP PÅ HISTORIEN*. Rapport från Institutionen för ämnesdidaktik i lärarutbildningen. Avdelningen för de samhällsorienterande ämnena. SO-rapport nr. 1994:01 : (1994), *UNDERSTANDING REVOLUTIONS*. Rapport från Institutionen för ämnesdidaktik i lärarutbildningen. Avdelningen för de samhällsorienterande ämnena. SO-rapport nr. 1994:01 : (1998), *Delen och helheten. Lokalbistoria och ämnesdidaktik. Några anmärkningar*. Rapport från Institutionen för ämnesdidaktik i lärarutbildningen. Avdelningen för de samhällsorienterande ämnena. SO-rapport nr. 1998:01 : Anderson, Bo & Sanderorth, Ingrid, *Vad är historia och vad är geografi?: att utveckla begreppslik förståelse ett led i skapandet av lärarprofessionalitet hos lärarstudierande*. SO-rapport 1996:2. Institutionen för ämnesdidaktik, Göteborgs universitet. Mölndal 1996.

I fråga om utbildningshistoriska avhandlingar har Jan-Erik Johansson studerat förskollärarytbildningen och Ulla-Britt Bladini speciallärarytbildningen.²⁰ Bägge forskare har efter disputation publicerat utbildningshistoriska monografier.²¹

3.1.4 Sociologiska institutioner²²

Vid institutionen kan nämnas Lennart G Svensson, som disputerat på en avhandling om universitetets omvandling.²³ Svensson har därutöver skrivit monografier och artikel av utbildningshistorisk karaktär.²⁴

Bland senare avhandlingar från institutionen återfinns två utbildningshistoriska studier, dels Bo Blomquists studie av förskolebarn under efterkrigstiden, dels Micael Björks avhandling kring folkbildningsdebatten vid sekelskiftet 1900.²⁵ Utöver detta kan även nämnas Lillemor Falks avhandlingsprojekt kring 1900-talets barnavård.

3.1.5 Etnologiska institutionen

I Etnologi kan nämnas Helene Brembecks studie av 68-generationen och hur de har uppfostrat sina barn.²⁶

3.1.6 Institutionen för konst- och bildvetenskap²⁷

Bland institutionens forskningsprojekt återfinns Yvonne Erikssons "Den visualiserade undervisningen. Bildens betydelse som estetisk artefakt och kognitivt redskap i pedagogiska multimedieprogram". Detta är ett projekt som är en fortsättning på tidigare studier av bildens roll i

²⁰ Johansson, Jan-Erik (1992), *Metodikämnet i förskollärarytbildningen : bidrag till en traditionsbestämning* : Bladini, Ulla-Britt (1990), *Från hjälpskolelärare till förändringsagent : svensk speciallärarytbildning 1921-1981 relaterad till specialundervisningens utveckling och förändringar i speciallärares yrkesuppgifter*.

²¹ Johansson, Jan-Erik (1994), *Svensk förskolepedagogik under 1900-talet*. : Bladini, Ulla-Britt (1994), *Läs- och skrivsvårigheter ordbindhet dyslexi : en historisk belysning av några specialpedagogiska frågeställningar genom 90-talets dyslexidebatt*.

²² <http://www.sociology.gu.se/>

²³ Svensson, Lennart G (1978), *Från bildning till utbildning*, del 2. *Universitetens omvandling från 1100-talet till 1870-talet*.

²⁴ Svensson, Lennart G (1978), *Från bildning till utbildning*, del 1. *En diskussion kring historie-sociologisk teori om universitetens omvandling*. : (1980), *Från bildning till utbildning* del 3. *Universitetens omvandling från 1870-talet till 1970-talet*. : (1987), *Higher Education and the State in Swedish History*. : (1987), "Actors and structures in the selection of knowledge. A case in the history of Swedish higher education" i *History of European Ideas*, vol. 8, 1987:2.

²⁵ Blomquist, Bo, (2001), *Förskolebarnets relation till sin familj : förändrade förutsättningar och föreställningar 1950-1990* : Björk, Micael (2002), *Upplösningens dialektik : bildningsmål och politisk modernitet i Sverige kring sekelskiftet 1900*.

²⁶ Brembeck, Helene (1992), *Efter Spock : uppfostringsmönster idag*. Nämnas kan även: Brembeck, Helene (2000), "Synen på barn och ungdom hos de tidiga folklivsforskarna" i *Norden og Europa*. : (2001), *Det konsumerande barnet : representationer av barn och konsumtion i svensk dags- och veckopress under 1900-talet med utgångspunkt i reklamannonser* (Helene Brembeck; Viveka Berggren Torell m.fl. red.).

²⁷ <http://www.hum.gu.se/~artwww/forskning.htm>

läromedel. Den utbildningshistoriska grunden i Yvonne Erikssons forskning är en avhandling kring bilder för blinda.²⁸

3.1.7 Kulturgeografiska institutionen

I Kulturgeografi kan nämnas Anders Närman's studie av utbildning och statsbyggnadsprocessen i Kenya.²⁹

3.2 Högskolan Dalarna

Vid Dalarnas högskola kan Lars Petterson framhållas som en företrädare för utbildningshistorisk forskning.³⁰ Nämnas kan även Samuel Edquists och Stefan Johanssons studier av folkbildning respektive ungdomslitteratur inom ramen för projektet ”Hur skapas ett historiemedvetande? Svensk historieskrivning utanför akademien 1930-2000”, i ett samarbete med Uppsala universitet. Till projektet är även Jörgen Gustafson knuten. Gustafson är antagen vid Uppsala universitet (se nedan) och studerar skolläromedel.

3.3 Högskolan i Gävle

Vid Institutionen för humaniora och samhällsvetenskap kan nämnas tre forskare som intresserat sig för utbildningshistoriska studier: Bengt Nilsson,³¹ Bengt Schüllerqvist,³² och Henrik Ågren.³³

3.4 Högskolan i Jönköping³⁴

Vid Högskolan för lärande och kommunikation kan Hans Albin Larssons historiedidaktiska arbete framhållas.³⁵

²⁸ Eriksson, Yvonne (1998), *Tactile pictures : pictorial representations for the blind 1784-1940*.

²⁹ Närman, Anders (1995), *Education and nation building in Kenya : perspectives on modernization, global dependency and local development alternatives*.

³⁰ Petterson, Lars (1992), "Hvarföre är allt en trasa? : några synpunkter på folkundervisningens institutionalisering" i *Utbildningshistoria* 1992. : (1994), "Fyller verkligen folkskolan 150 år? : föredrag vid Carl Johans förbundets årshögtid den 11 maj 1992 i *Carl Johans förbundets handlingar*, 1989/1993. : (1995), "Från undersätefostran till medborgarutbildning" i Stellan Dahlgren, Torkel Jansson & Hans Norman (red.) *Från stormakt till smånation*. : 2000 "The Swedish Nation-building Process and Identity", i *Lehrerbildung und nationale Identitäten*. PA-Berichte Band 7. : (2001), "The Swedish Education System Yesterday and Today", i Richardson, Martin (ed.) *European Patterns: Links and Comparisons in Contemporary History*. (2003), "Pedagogik och historia - en komplicerad förbindelse" i Staffan Selanders (red.) *Jubileumsboken - 40 års skolforskning*. För Pettersons avhandling, se Uppsala universitet.

³¹ Projektet ”Implementering av ny könsrollsdiskurs i den svenska skolan 1965-80”,

http://www.hig.se/hs/forsk/bengt_nilsson.html

³² Schüllerqvist, Bengt (2002), *En lärars bildningsgång : en biografisk studie av ideal, tradition och praxis i svensk läroverksmiljö*.

³³ Ågren, Henrik (1999), *När studenten blev modern : Uppsalas studenter 1600-1850* (Henrik Ågren red.).

³⁴ http://www.hlk.hj.se/forskning_professor_larsson.htm

3.5 Karlstads universitet³⁶

Inte mindre än tre pågående avhandlingsprojekt vid Karlstad universitet har tydliga utbildningshistoriska förtecken: Jörgen Svenssons statsvetenskapliga studie av skolans betydelse för efterkrigstidens ekonomiska utveckling, Per-Olov Fjällbys belysning av den indiska nationaliströrelsens första tid samt Kenneth Nordgrens avhandlingsprojekt som behandlar syrianska gymnasisters historieuppfattning. Vidare kan även nämnas projektet "Värmländsk identitet" där skolans roll har en framträdande plats.

3.6 Linköpings universitet

Vid Linköpings universitet har det lagts fram 11 utbildningshistoriska avhandlingar under perioden 1990-2002. Av dessa har sex varit i pedagogik och fem i Tema Barn.

3.6.1 Institutionen för beteendevetenskap³⁷

Utbildningshistoria framhålls inte som ett av institutionens forskningsområden,³⁸ trots att inte mindre än sex utbildningshistoriska avhandlingar producerats vid institutionen under perioden 1990-2002.³⁹ Av dessa är det fyra avhandlingar, Bosse Bergstedts, Ingvar Törnqvists, Per Hartmans & Nils-Åke Sjöstens, som avhandlat folkbildning.⁴⁰ Vidare kan nämnas Eva Trotzigs studie av syslöjdsundervisningen,⁴¹ och Eva Wiréns avhandling som behandlar kvinnors situation under efterkrigstiden.⁴² Bosse Bergstedt finns för närvarande vid Pedagogiska institutionen i Lund.

³⁵ Larsson, Hans Albin, (2001), *Barnet kastades ut med badvattnet : historien om hur skolans historieundervisning närmast blev historia* : (1998), *Historiedidaktiska utmaningar* (Hans Albin Larsson red.) : (1997), *Historia, samhälle och undervisning : artiklar till rikskonferenserna i didaktik 1995 och 1996* : (1997), "Vetenskap och verklighet : tankar kring historievetenskap och samhällsförändringar utifrån ett didaktiskt perspektiv" i *Vetenskapens ansikten* (Hans Albin Larsson red.) : (1997), "Historia i samhället! : kring historie- och samhällsdidaktikens funktioner" i *Nordisk konferens om historiedidaktik*.

³⁶ <http://www.sam.kau.se/historia/> samt e-post från Sune Åkerman den 9/12 -2002.

³⁷ <http://www.ibv.liu.se/presentation/index.html>

³⁸ Varken i institutionens egen presentation eller i HSFR:s granskning. Vislie (1998), s. 27f.

³⁹ Fram till 1 juli 2000 Institutionen för pedagogik och psykologi.

⁴⁰ Bergstedt, Bosse (1998), *Den livsupplysande texten : en läsning av N.F.S. Grundtvigs pedagogiska skrifter* : Törnqvist, Ingvar, (1996) *Oscar Olsson, folkbildaren : i synnerhet hans tankar om universitetens roll i folkbildningsarbetet*. Hartman, Per (1993), *Skola för ande och hand : en studie av folkhögskolans praktisk-estetiska verksamhet* : Sjösten, Nils-Åke (1993), *Sockenbiblioteket - ett folkbildningsinstrument i 1870-talets Sverige : en studie av folkskoleinspektionens bildningsyn i relation till sockenbiblioteken och den tillgängliga litteraturen*. Se även: Törnqvist, Ingvar (2002), *Oscar Olsson - studiecirkeln fader : en historik inför studiecirkeln 100-årsjubileum*.

⁴¹ Trotzig, Eva (1997), "sätta flickan i stånd att fullgöra sina husliga plikter" : fyra märkeskvinnor och flickors slöjdundervisning. Se även Trotzig, Eva (2000), "Folkbildningen och arbetarhemmet" i Birgitta Bergdahl (red) *Biblioteksfolkets kärlek min belöning* : (1999), "Svensk folkbildningsbibliografi 1850-1950", (med Eric Fridén, Åke K. G. Lundquist) i *Forskning om folkbildning* (8:1).

⁴² Wirén, Eva (2001), *Women's varying life careers and shifting life-patterns : a study of Swedish women born in 1948*.

3.6.2 Institutionen för Tema⁴³

Genom forskningsområdet "Barndomens historiska förändring under 1900-talet" kan Tema Barn sägas ha en tydlig utbildningshistorisk profil. Dess utbildningshistoriske företrädare kan Bengt Sandin sägas vara. Sandin disputerade på en avhandling om folkundervisning⁴⁴ och har sedan dess publicerat en rad utbildningshistoriska antologier och artiklar.⁴⁵

De utbildningshistoriska avhandlingar som producerats vid Tema Barn rör samtliga barn från sekelskiftet 1900 och framåt. Bland dessa återfinns Mats Sjöbergs studie av barndom och skola på landsbygden under slutet av 1800-talet och början av 1900-talet,⁴⁶ Anne-Li Lindgrens undersökning om medier och barn,⁴⁷ Ole Olssons belysning av pedagogisk filantropi, Ingrid Söderlinds undersökning av barnhemsflickor runt sekelskiftet 1900, samt Judith Areschougs avhandling kring det sinnesslöa skolbarnet.⁴⁸

Vidare finns även flera forskningsprojekt med anknytning till utbildningshistoria: "Barnets århundrade. Om barndomens förändrade innebörd under 1900-talet" och "Välfärdsstat, medier och modernisering. Ett forskningsprogram om utbildningsprogrammets historia".

Bland doktoranderna finns det tre som har en klart utbildningshistorisk inriktning på sina avhandlingsprojekt: Eva Gullbergs studier av den institutionella måltidens ideologi på den officiella

⁴³ <http://www.tema.liu.se/tema-b/>

⁴⁴ Sandin, Bengt (1986), *Hemmet, gatan, fabriken eller skolan : folkundervisning och barnuppfostran i svenska städer 1600-1850*.

⁴⁵ Sandin, Bengt: (2000), "En essä om rätt barndom : barnets århundrade" i: Lars M Andersson (red.) *Rätten* : (1997), "In the large factory towns' : child labour legislation, child labour and school compulsion" i: Ning de Coninck-Smith, Bengt Sandin och Ellen Schrupf (red.) *Industrious children* : (1995), "Skapandet av det normala barnet" i Kerstin Bergqvist, Kenneth Petersson och Maria Sundkvist (red.) *Korsvägar* : (1990), "Vad är barn värda? : ett historiskt perspektiv på barndomens förändring" i *Kronos* (1990:1) : (1989), "Vart tog alla skolor vägen? : en inledande diskussion om förhållandet mellan enskild och offentlig undervisning i Stockholm ca 1860-1900 med utgångspunkt från bottenkoledebatten" i Ingrid Nilsson (red.) *Skilda läroböcker* : (1988), "Skolans mål för 300 år sedan : hålla fattiga stadsbarn från gatan" i *Forskning och framsteg* : (1988), "På jakt efter skolans historia : några argument för nödvändigheten av att skifta perspektiv" i: *Utbildningshistoria* : (1987), "Om skolans nu svaga makt- : barnarbetslagstiftning och folkundervisning i Sverige under 1860- och 1870-talen" i Ingemar Norrild m.fl. (red.) *Över gränser* : (1987), "Den karolinska ämbetsmannastaten, barnen och kulturen : förhållandet mellan statsmakt och barn under 1600-talets senare hälft" i *Karolinska förbundets årsbok* : (1987), "Skola och arbetarbarn : om skolans innebörd för barn ur arbetarklassen" i *Arbetets historia* : Sandin, Bengt & Sundkvist Maria (2000), "Grå är all teori, grönt är endast livets friska träd : David Lund, Hallpojkar och vetenskapen i: Bengt Erik Eriksson & Roger Qvarsell (red.) *Sambällets linneaner*.

⁴⁶ Sjöberg, Mats (1996), *Att säkra framtidens skördar : barndom, skola och arbete i agrar miljö : Bolstad pastorat 1860-1930* : Se även: Sjöberg, Mats (1998), "Centrala skolreformer och lokala livsformer : motstånd och rationalitet kring halvtidsläsningens bevarande i landsbygdsmiljö kring 1920" i *Utbildningshistoria* 1998 : (1998) "Kampen för levebrödet : familj, barn, arbete och skola på den västsvenska landsbygden 1870-1925" i *Bebyggelsehistorisk tidskrift*, 1998 (Nr 35) : (1999), "Sommarlovets historia och framtid" (tillsammans med Thomas Dahl) i *Tvårsnitt* 1999:2.

⁴⁷ Lindgren, Anne-Li (1999), *"Att ha barn med är en god sak" : barn, medier och medborgarskap under 1930-talet* : Se även: Lindgren, Anne-Li (2001), "Stat och kommuner, kollektiv och enskilda : 1930-talets skyddshemsdebatt och folkhemspolitikerna" i *Scandia* 2001 (67) : (2002), "Att utbilda barn till ett nationellt medborgarskap : folkhemmet och föreställningar om 'vi' och 'de andra' " i: *Historisk tidskrift*, 2002 (122).

⁴⁸ Olsson, Ole (1999), *Från arbete till hobby : en studie av pedagogisk filantropi i de svenska arbetsstugorna* : Söderlind, Ingrid (1999), *Barnhem för flickor : barn, familj och institutionsliv i Stockholm 1870-1920* : Areschoug, Judith (2000), *Det sinnesslöa skolbarnet : undervisning, tvång och medborgarskap 1925-1954*.

politiska dagordningen och dess praktiska konsekvenser, Thom Axelsson undersökning av normalisering och differentiering under 1900-talets första hälft samt Jonas Qvarsebos avhandlingsprojekt som studerar enhetsskolans genomförande och dess innebörd för barndomens förändring.

Utöver Tema Barn kan även nämnas Enheten för historia där Kent Waltersson arbetar med en avhandling om ”Lokala agrara bildningsideal och bildningssträvanden i Folkhemssverige”.⁴⁹

3.7 Luleå tekniska universitet

Vid Tekniska högskolan i Luleå (nu Luleå tekniska universitet) har det lagts fram en utbildningshistorisk avhandling under perioden 1990-2002. Detta var Antony Lindgrens avhandling i sociologi som behandlar skol- och yrkesval i Sverige under 1900-talet.⁵⁰

3.8 Lunds universitet

Vid Lunds universitet har det lagts fram 22 utbildningshistoriska avhandlingar under perioden 1990-2002. Av dessa har tio varit i pedagogik, fem i historia, två i kyrkohistoria samt en avhandling i vardera ekonomisk historia, idéhistoria, juridik, litteraturvetenskap och socialt arbete.

3.8.1 Pedagogiska institutioner⁵¹

För att börja i HSEFR-rapporten kan nämnas att institutionen traditionellt haft ett utbildningshistoriskt intresse. Utbildningshistoria framhölls 1992 som en del av institutionens profil och 1994 fanns där grupp som samlade doktorander kring ”ungdom i historien”.⁵² Detta intresse visar sig även i antalet utbildningshistoriska avhandlingar som producerats vid Pedagogiska institutionen i Lund.

Ser man till den forskning som avhandlingarna presenterar framstår barn och förskola som ett framträdande område vid institutionen. I detta sammanhang kan fyra avhandlingar framhållas: Britten Ekstrands studie av småbarnskolans förändrade situation och verksamhet, Ann-Christine Vallberg Roths avhandling kring förskolepedagogik ur ett könsdidaktiskt perspektiv, Margot Deijenbergens belysning av pedagogiska aspekter av barnlitteratur i 1860-talets Sverige samt Ingegerd Tallberg Bromans studie av barnträdgårdsledarinnans situation.⁵³ Vidare kan även nämnas två

⁴⁹ Waltersson är en av sju doktorander vid den socialhistoriskt inriktade forskarskolan CIVITAS.

<http://www.liu.se/tema/civitas/>

⁵⁰ Lindgren, Antony (1994), *Arbete, skola och familj i Sverige på 1900-talet*.

⁵¹ <http://www.pedagog.lu.se/>

⁵² Vislie (1998), s. 7.

⁵³ Ekstrand, Britten (2000), *Småbarnsskolan : vad hände och varför? : en sekellång historia studerad med fokus på förändring av pedagogisk verksamhet från 1833 och framåt.* : Vallberg Roth, Ann-Christine (1998), *Könsdidaktiska mönster i förskolepedagogiska texter.* : Deijenberg, Margot (1992), *Pedagogik och människosyn i fiktion och verklighet : om barnlitteratur och bildningssträvanden i 1860-talets Sverige.* : Tallberg Broman, Ingegerd (1991), *När arbetet var lönen : en kvinnohistorisk studie av barnträdgårdsledarinnan som folkuppfostrare.*

avhandlingar kring yrkesutbildning: Anders Hedmans undersökning av yrkesskolesystemets tillkomst,⁵⁴ och Iris Erlövs studie av sjuksköterskeutbildningens utveckling.⁵⁵

Utöver dessa kan även framhållas Esbjörn Hellströms studie av reformpedagogik, Nanny Hartsmars av historiemedvetande hos elever, Kerstin Liljedahls undersökning av handikapppedagogikens utveckling under 100 år, María Vergaras studie av den argentinska militärregimens utbildningsdiskurs,⁵⁶ samt Berit Lindbergs belysning av Honorine Hermelin Grönbechs pedagogiska insats.⁵⁷ Ingegerd Tallberg Broman och Ann-Christine Vallberg Roth finns för närvarande vid Malmö högskola (se nedan).

Bland institutionens lektorer kan nämnas Bosse Bergstedt som efter sin avhandling publicerat artiklar av utbildningshistorisk karaktär.⁵⁸

3.8.2 Historia institutionen⁵⁹

Utbildningshistoria nämns inte såsom någon av institutionens viktigaste forskningsfält och tas inte heller upp explicit i den programförklaringen för forskarskolan i historia, som Lund är värdunder universitet för.⁶⁰ Däremot finns genom bl.a. Klas-Göran Karlsson,⁶¹ och Eva Queckfeldt,⁶² ett tydligt engagemang för historiedidaktisk forskning. Vidare kan även Eva Helen Ulvros intresse för

⁵⁴ Hedman, Anders (2001), *I nationens och det praktiska livets tjänst: det svenska yrkesskolesystemets tillkomst och utveckling 1918 till 1940*.

⁵⁵ Erlöv, Iris (1992), *Från kall till personlighet: sjuksköterskans utbildning och arbete under ett sekel*. Nämnas kan även: Iris Erlöv (1996), *Studenternas professionella utveckling i det nya sjuksköterskeprogrammet 1993* (tillsammans med Bengt Sivberg, Kerstin Petersson). : (1998), *Från kall till akademi: ideologiska faser i sjuksköterskeutbildningen under 1900-talet* (tillsammans med Kerstin Petersson).

⁵⁶ Hellström, Esbjörn (2002), *Reformpedagogik i möte med den statskommunala skolan i Barnets århundrade*. : Hartsmar, Nanny (2001), *Historiemedvetande: elevers tidsförståelse i en skolkontext*. : Vergara, María (1997), *Silence, order, obedience and discipline: the educational discourse of the Argentinean military regime (1976-1983)*. : Liljedahl, Kerstin (1993), *Handikapp och omvärld: hundra års pedagogik för ett livslångt lärande*.

⁵⁷ Lindberg, Berit (2000), *Kvinnor - vakna, våga! : en studie kring pedagogen och samhällsvisionären Honorine Hermelin Grönbech*. : Nämnas kan även: Lindberg, Berit (2002), "Honorine Hermelin Grönbech och den kvinnliga medborgarbildningen vid Fogelstad" i *Liberala pionjärer*.

⁵⁸ Ex. Bergstedt, Bosse (2000), "Ett modernt svensk par - om relationen mellan staten och folkhögskolorna under 1900-talet" i *Årsbok om folkbildning*.

⁵⁹ <http://www.hist.lu.se/>

⁶⁰ <http://www.hist.lu.se/forskarskolan/texter/Program.PDF>

⁶¹ Karlsson, Klas-Göran (1987), *Historieundervisning i klassisk ram: en didaktisk studie av historieämnets målfrågor i den ryska och sovjetiska skolan 1900-1940*. : (1993), "History teaching in twentieth-century Russia and the Soviet Union: classicism and its alternatives" i Ben Eklof (red.) *School and society in Tsarist and Soviet Russia: selected papers from the Fourth World Congress for Soviet and East European Studies*. : Christer Karlegård & Klas-Göran Karlsson (1997), *Historiedidaktik*.

⁶² Queckfeldt, Eva (1987), "Dör historien ut? Historielösheten i efterkrigstidens Sverige – ett försök till förklaring" i *Scandia*, band 53:2, 1987. : (1999), "Var det von Döbeln som dödade Gustav III? Diagnostisk undersökning av 1998 års studenters historiekunskaper" i *Historielärarnas Förenings Årsskrift 1998/99*. : (2002), "Bättre eller sämre? En jämförelse mellan historiestudenters förkunskaper 1993 och 2000" i *Historielärarnas Förenings Årsskrift 2001*. : (2002), "Vad vill studenten.?" i *HLEÅ 2002*. : (2003), "Göring var inte snäll. Utvärdering av en diagnos av lärarstudenters förkunskaper i historia.2002" *HLEÅ 2003*.

dans som uppfostrande företeelse nämnas,⁶³ och Yvonne Maria Werners studier av katolska kyrkan ur ett utbildningshistoriskt perspektiv.⁶⁴

Av utbildningshistoriska avhandlingar vid institutionen kan nämnas två universitetshistoriska studier: Göran Blomqvists belysning av den akademiska friheten och Bengt Åhsbergs studie av studenternas roll i storpolitiken.⁶⁵ Göran Blomqvist har därefter publicerat flera artiklar och monografier kring universitetshistoria.⁶⁶

Vidare kan Marion Lefflers studie av bildningens roll för klassformering framhållas.⁶⁷ Därutöver bör även nämnas två avhandlingar kring historiemedvetande: Roger Johanssons belysning av händelserna i Ådalen och Ulf Zanders studie av svensk historiedebatt under 1900-talet.⁶⁸

Bland doktorander återfinns fyra utbildningshistoriska avhandlingsprojekt: Lina Carls universitetshistoriska studie av kvinnors integrering i den akademiska kulturen, Maria Svenssons studie av strävanden mot fredlig judisk-arabisk samexistens genom etniskt heterogena skolor i Palestina under perioden 1920-1948, Martin Wiklunds avhandlingsprojekt ”Modernitetkritik och historisk orientering. Vänstervågens, nya kvinnorörelsens, alternativrörelsens och den liberala utmaningens berättelser om det moderna Sverige 1960–1990” samt Johan Öhmans studie av den ukrainska skolans historieförmedling.

3.8.3 Centrum för teologi och religionsvetenskap

I ämnet kyrkohistoria kan nämnas Alf Lindbergs avhandling kring utbildningsfrågan inom Pingströrelsen och Anders Björnbergs avhandling med fokus på kristen undervisning i ett internationellt missionssammanhang under början av 1900-talet.⁶⁹

⁶³ Ulvros, Eva Helen (2002), "I Terpsichores virvlar" i *Tid och tillit : en vänbok till Eva Österberg*.

⁶⁴ Werner, Yvonne Maria (2002), *Kvinnlig motkultur och katolsk mission : Sankt Josefsystarna i Danmark och Sverige 1856-1936*. : (1997), "Katolska skolor i Sverige 1750-1960" i *Signum* 1997 (23).

⁶⁵ Blomqvist, Göran (1992), *Elfenbenstorn eller statskepp? : stat, universitet och akademisk frihet i vardag och vision från Agardh till Schück*. : Åhsberg, Bengt (1995), *Studenter och storpolitik : Sverige och det internationella studentsamarbetet 1919-1931*.

⁶⁶ Blomqvist, Göran (1993), "Akademiska visioner under 1800-talets tre sista decennier" i: *Scandia* (59). : (1994), "Förädlingsverk eller kraftcentrum? : det svenska universitetets väg från bildning till forskning" i *Tvärsnitt*. 1994:3/4. : (1994), *Från de lärdas republik till Sveriges universitetslärarförbund*. D. 1, *Äldsta tid till 1940*. : (1996), "Så blev kvinnor professorer vid Lunds universitet" i *Professorsboken*. : (1997), "State, university and academic freedom in Sweden : the universities of Uppsala and Lund between 1820 and 1920" i *Minerva* 1997 (35:2). : (1998), "Universitetet som oroscentrum" i *Det röda Lund*. : (2000), *Kvinnor vid Lunds universitet* (Christina Carlsson Wetterberg, Göran Blomqvist red.).

⁶⁷ Leffler, Marion (1999), *Böcker, bildning, makt : arbetare, borgare och bildningens roll i klassformeringen i Lund och Helsingborg 1860-1901*. : Werner, Yvonne Maria (2002), *Katolsk mission och kvinnlig motkultur: Sankt Josefsystarna i Danmark och Sverige 1856-1936*.

⁶⁸ Johansson, Roger (2001), *Kampen om historien : Ådalen 1931 : sociala konflikter, historiemedvetande och historiebruk 1931-2000*. : Zander, Ulf (2001), *Fornstora dagar, moderna tider : bruk av och debatter om svensk historia från sekelskifte till sekelskifte*.

⁶⁹ Lindberg, Alf (1991), *Förkunnarna och deras utbildning : utbildningsfrågan inom Pingströrelsen, Levi Petrus ideologiska roll och de kvinnliga förkunnarnas situation*. : Björnberg, Anders (1991), *Teaching and growth : christian religious education in a local and international missionary context 1900 till the early 1930's*.

3.8.4 Ekonomisk historiska institutionen⁷⁰

Forskning kring utbildning, arbetsmarknad och ekonomisk tillväxt framhålls ett av fem viktiga forskningsområden vid institutionen. En av detta forskningsområdes företrädare är Anders Nilsson som genom en rad forskningsprojekt studerat såväl skrivkunnighet som yrkesutbildningens betydelse för ekonomisk tillväxt.⁷¹ Nilsson disputerade på en avhandling om studiefinansiering och den sociala rekryteringen till högre studier,⁷² och har därefter skrivit en lång rad monografier, artiklar och konferensbidrag, ensam,⁷³ eller tillsammans med andra forskare.⁷⁴ En annan

⁷⁰ <http://www.ekh.lu.se/>

⁷¹ "Familjeekonomi och utbildningsval" (Family Economics and Choice of Education), financed by the Swedish Board of Education, research project no 3141, 1987/88-1988/89. : "Skrivkunniga bönder - jordbruksomvandlingens entreprenörer" (Literate Farmers - the Entrepreneurs of the Transformation of Agriculture?), financed by the Bank of Sweden Tercentenary Foundation, research project no 94-0351, 1994/95 - 1997. : "Utbildning, kunskap och ekonomisk omvandling. Svenskt jordbruk 1800-1870" (Education, Knowledge, and Economic Transformation. Swedish Agriculture 1800-1870), financed by the Bank of Sweden Tercentenary Foundation, research project no 91-0167, 1991/92 - 1993/94. : "I skuggan av Bron. Utvecklingsstrategier i Skånes och Själlands perifera kommuner" (In the Shadow of the Bridge. Development Strategies in Peripheral Municipalities in Scania and Seeland), financed by the Öresund University, grant no. 7011-532-1/99, 1999. : "Kompetensuppbyggnad och kunskapsanvändning - den gymnasiala utbildningen i samhällsomvandlingen" (The Building-Up of competence and the Use of Knowledge - Vocational and Upper Secondary Education in the Transformation of Society), financed by the Swedish Board of Education, research project no 15002, 1995/96 - 1998. : "Yrkesutbildning och strukturell förändring" (Vocational Education and Structural Change), financed by the Swedish Board of Education, research project no 6385, 1990/91 - 1992/93.

⁷² Nilsson, Anders (1984), *Studiefinansiering och social rekrytering till högre studier 1920-1976*.

⁷³ Nilsson, Anders (2002), *Yrkesutbildning och kommunal utveckling. Om yrkesutbildningens betydelse i kommunala strategier för ekonomisk tillväxt*. : (2000), "Important? - Mmyes, but how much? On the possibilities to measure Human Capital in the 19th century", 3rd ESSH Conference. April 2000. : (1999) "What do Literacy Rates in the 19th Century Really Signify? - New Light on an Old Problem from Unique Swedish Data" i *Paedagogica Historica* 2. : (1998) "Circulaire no. 269" - en unik möjlighet att bedöma läs- och skrivkunnighet under tidigt 1800-tal" i *Skåne. Ale Historisk Tidskrift för Skåne, Halland och Blekinge*. 1998 No 1. : (1998) "Firm Based Vocational Education in Sweden - a new, successful concept?", i Lange, T. (ed.) *Understanding the School-to-Work Transition*. : (1998) "Interaktion mellan gymnasial yrkesutbildning och lokalt/regionalt näringsliv. En forskningsöversikt" i Carlsson, M., *Humankapital och regional utveckling - en kunskapsöversikt*. : (1998) "The Emergence of New Models of Organisation of Vocational Education in Sweden" i TNTEE Publications, August 1998 Vol 1 No 1. : Nilsson, Anders (1995), "Giftomannasamttycken och borgensförbindelser. Namnteckningar i bilagor till vigselhandlingar som källmaterial för skattning av skrivkunnighet" i *Lund Papers in Economic History*/ Lund 1995 No 41. : Nilsson, Anders (1995) "Skrivkunnighetens utveckling under 1800-talet. Skattningar för landsbygdsbefolkningen i Skåne" i *Lund Papers in Economic History* 1995 No 42. : Nilsson, Anders (1994), "Visions and Labour Demand. The Planning of Vocational Education for the Swedish Manufacturing Industry 1950-1993" *Lund Papers in Economic History* 1994 No 39. : Nilsson, Anders (1993), "Utbildning, ekonomisk tillväxt och fördelning - en översikt av utbildningsekonomisk forskning i Sverige", i *Forskning om Utbildning* 1993 No 1. : Nilsson, Anders (1991), "Studiebidrag eller arbete? Hushållsinkomster, ungdomslöner, studiestöd och val av gymnasie studier 1960-1985" Paper presented at the Second Nordic Conference on Study Finance. 17-19 sept Oslo 1991. : Nilsson, Anders & Svärd, Birgitta (1991), "The Quantitative Development of Vocational Education in Sweden 1950-1990" *Lund Papers in Economic History* 1991 No 12. : Nilsson, Anders (1990), "Influencing the Social Distribution of Higher Education" i Persson, I. (ed.) *Generating Equality in the Welfare State - The Swedish Experience*. : Nilsson, Anders (1990), "Economic and Social Consequences of the Expansion of Secondary Education in Sweden 1950-1985" Paper presented at the Symposium on Swedish and Latin American Economic Development in Comparative Perspective. oct Santiago de Chile 1990. : Nilsson, Anders (1988) "Studeranderekrytering och studerandekonomi 1965-1985", i *Det omjliga systemet*. : Nilsson, Anders (1987), "Social rekrytering till högre utbildning i Sverige 1945-1983", i Krantz, O. & Ohlsson, R. (red.),

företrädare är Lars Pettersson som disputerade på en avhandling om ingenjörsutbildning,⁷⁵ och därefter producerat en rad av monografier, artiklar och konferensbidrag.⁷⁶ Till gruppen hör även Patrick Svensson,⁷⁷ Ingela Schånberg och Christian Möller. Ingela Schånberg disputerade på en

Ekonomisk-historiska vingslag. : Nilsson, Anders "Studiemedel, arbetsmarknad och rekrytering till högre utbildning", i *Forskning om utbildning* 1986 No 4.

⁷⁴ Nilsson, Anders. Pettersson, Lars & Svensson, Patrik (1999), "Agrarian Transition and Literacy – the Case of Nineteenth Century Sweden" *European Review of Economic History* 1999 Vol 3 No 1. : Nilsson, Anders (1998), "Literacy in the Rural Transition of Sweden 1840-1870", co-author Patrick Svensson, 2nd ESSH Conference. March 1998. : Nilsson, Anders, Möller, Christian & Pettersson, Lars (1996), "The Importance of being Competent" Paper presented at the 8th EALE Conference. 19-22 September Chania 1996. : Nilsson, Anders & Pettersson, Lars (1996), "Literacy, land reform, and economic development in 19th century Scania" Paper presented at the 1st ESSH Conference. 9-11 May Noordwijkerhout 1996. : Nilsson, Anders & Pettersson, Lars (1996), "Vocational Education and the Development of Knowledge in Sweden during the Post-war Period" Presentation of a Research Programme. *Lund Papers in Economic History* 1996 No 51 : Nilsson, Anders & Pettersson, Lars (1996), "Literacy and economic growth - the Swedish 19th century experience" Paper presented at the conference Controversies in European Economic History. 8-10 Nov Copenhagen 1996. : Nilsson, Anders (1995), "Access to and participation in higher education in Sweden - the social dimension" Paper presented at the annual ASAIHL Seminar on "Higher Education for All". 22-23 June Bangkok 1995. : Nilsson, Anders & Svärd, Birgitta (1994), "Writing Ability and Agrarian Change in Early 19th Century Rural Scania", in *Scandinavian Journal of History* 1994 Vol 19 No 3. : Nilsson, Anders & Svärd, Birgitta (1993), "Skrivkunnighet på landsbygden i Skåne under tidigt 1800-tal. Källmaterial och preliminära resultat" *Lund Papers in Economic History* 1993 No 20. : Nilsson, Anders & Pettersson, Lars (1993), "Utbildning, ekonomisk omvandling och tillväxt", i Furuhausen, B. (red.) *Äventyret Sverige. En ekonomisk och social historia*. Nilsson, Anders & Pettersson, Lars (1992), "Education, Knowledge, and Economic Transformation. The Case of Swedish Agriculture 1800-1870" *Lund Papers in Economic History* 1992 No 13. : Nilsson, Anders & Svensson, Lars (1992), "Familjeekonomi och utbildningsval" *Lund Papers in Economic History* 1992 No 18. : Nilsson, Anders & Svensson, Lars (1991) "Familjeekonomi och utbildningsval" Paper presented at the Second Nordic Conference on Study Finance 1991. : Pettersson, Lars & Nilsson, Anders (1990), "Some Hypothesis Regarding Education and Economic Growth in Sweden During the First Half of the Nineteenth Century", i Tortella, G. (red.), *Education and Economic Growth since the Industrial Revolution*. : Nilsson, Anders & Pettersson, Lars (1985), "Nya myter om 30-talet", i Jörberg, L. (red.), *Ekonomi under debatt*.

⁷⁵ Pettersson, Lars (1983), *Ingenjörsutbildning och kapitalbildning 1933-1973*.

⁷⁶ (För publikationer tillsammans med Anders Nilsson, se ovan). Pettersson, Lars (2000) "Nya gymnasieprogram för industrin - bra eller dåliga", i Olofsson J & Schånberg I (red) *Yrkesutbildning och svensk välfärdspolitik - En historia om könsarbetsdelning och tillväxtmotiv*. : (2000), "The Swedish Model and Industrial Vocational Training - An Appraisal" i Kuijars AM, Visser J & Prudon K (red) *Business and Society, Entrepreneurs, Politics and Networks in a Historical Perspective*. : (1999), "State Subsidies to Primary Education - Why and When?" Paper framlagt vid 3d Conference of the European Historical Economics Society. Lisbon 1999. : (1999), "The Swedish Model and Manufacturing Industry: A Pattern of Change", *Scandinavian Economic History Review* 1999 Vol 47. : (1997), "Den svenska modellen på central och lokal nivå - om industriell yrkesutbildning och kunskapsproduktion" *Lund Papers in Economic History* 1997 No 63. : (1997), "Yrkesutbildning för tillväxt om mångfald, experiment och autonomi och den svenska modellen", i *Arbetsmarknad och arbetsliv* 1997 No 2. : Pettersson, Lars (1997), "Reading and Writing Skills and the Agrarian Revolution: Scanian Peasants During the Age of Enclosure", i *Scandinavian Economic History Review* 1997 No 1. : (1996), "Läs- och skrivkunnighet och jordbruksomvandling. Om skånska bönder under skiftenas tid" *Lund Papers in Economic History* 1996 No 50. : (1993), "Yrkesutbildning, ekonomisk omvandling och tillväxt i Sverige under efterkrigstiden" *Lund Papers in Economic History* 1993 19. : (1992), "Läraryrket och generationerna" *Befolkningsekonomiska skrifter* 1992 No 2. : (1987), "Att förändra lärarutbildningen" i *Forskning om utbildning* 1987 No 4. : (1985), "Ingenjörsutbildningen i ett cykliskt perspektiv" i *Forskning om utbildning* 1985 No 1. : (1985), "Engineer Training in Sweden during the Postwar Period in the Context of Technical and Structural Change" i *Scandinavian Economic History Review* 1985 No 2.

⁷⁷ För publikationer, se Anders Nilsson.

avhandling om kvinnors utbildning,⁷⁸ och Christian Möller som arbetar på en avhandling om utbildning och kompetens i matvaruindustrin.⁷⁹

3.8.5 Institutionen för kulturvetenskaper⁸⁰

I ämnet idé- och lärdoms historia kan nämnas Jonas Hanssons avhandling kring bildningsideal,⁸¹ men även två doktorander: Ingmar Lundkvists kommande avhandling om Torsten Fogelqvist som folkbildare och Carl Magnus Pålssons avhandlingsprojekt som behandlar tekniska utbildningar.

3.8.6 Juridiska fakulteten

I juridik kan nämnas Per Nilséns studie av undervisningen i svensk statsrätt under frihetstiden.⁸²

3.8.7 Litteraturvetenskapliga institutionen⁸³

Bland institutionens projekt kan nämnas ”Kulturteori, läroplaner och undervisning” och ”Skolan och den kulturella mångfalden”, vilka har utbildningshistoriska inslag. Bland projektens företrädare kan nämnas Jan Thavenius som skrivit en rad en rad monografier och artiklar om främst litteraturundervisningens historia.⁸⁴

Vidare kan nämnas Inga-Lisa Peterssons avhandling om statens läsebok.⁸⁵

3.8.8 Socialhögskolan

I ämnet socialt arbete kan nämnas Claes Levins avhandling om uppfostringsanstaltens framväxt.⁸⁶

⁷⁸ Schånberg, Ingela (2001), *Genus och utbildning : ekonomisk-historiska studier i kvinnors utbildning ca 1870-1970*. Se även Anders Nilssons för fler publikationer.

⁷⁹ Se Anders Nilssons för publikationer.

⁸⁰ <http://www.kult.lu.se/>

⁸¹ Hansson, Jonas (1999), *Humanismens kris : bildningsideal och kulturkritik i Sverige 1848-1933*.

⁸² Nilsén, Per (2000), *Att stoppa munnen till på bespottare och underrätta andra : den akademiska undervisningen i svensk statsrätt under frihetstiden*.

⁸³ <http://www.litt.lu.se/>

⁸⁴ Thavenius, Jan (1995), ”De odödliga mästerverken. Stabilitet och splittring i: *Svenskläraren* 1995 (39:1) : (1995), *Den motsägelsefulla bildningen* : (1994), ”De odödliga mästerverken. Att etablera en kanon” i *Svenskläraren* 1994 (38:5), : (1991), *Klassbildning och folkuppfostran : om litteraturundervisningens traditioner*. : (1989), *Litteraturundervisningen i Sverige 1800-1950 : en bibliografi*. : (1981), *Modersmål och faders arv : svenskämnets traditioner i historien och nuet*. : [som medförfattare/redaktör] *Svenskämnets historia* (1999) Jan Thavenius (red.) : *Svenskämnet i förvandling : historiska perspektiv - aktuella utmaningar* (1991), Gun Malmgren & Jan Thavenius (red). : Linnér, Bengt (1982), *Litteratur och historisk förståelse : om ett projektarbete om barnet i historien* (Bengt Linnér, Lars-Göran Malmgren och Jan Thavenius). : Malmgren, Lars-Göran (1987), *Litteratur, historia och undervisning : om humanioras uppgift att göra något åt historielösheten : rapport från Pedagogiska gruppen* (Lars-Göran Malmgren och Jan Thavenius).

⁸⁵ Petersson, Inga-Lisa (1999), *Statens läsebok*. Nämnas kan även: Petersson, Inga-Lisa (2000), ”Finländskt i den svenska Läsebok för folkskolan 1868 : val och bortval av finlandssvensk litteratur” i *Historisk tidskrift* 2000 (120).

⁸⁶ Levin, Claes (1998), *Uppfostringsanstalten : om tvång i föräldrars ställe*.

3.8.9 Etnologiska institutionen

Vid Etnologiska institutionen kan nämnas Jonas Frykmans etnologiska studier av sociala och kulturella aspekter av skola.⁸⁷

3.9 Malmö högskola⁸⁸

Inom Malmö högskolas lärarutbildning bedrivs forskning kring ”Professionens innehåll, utveckling, yttre ramar och samhällskontext” där bl.a. ”Yrkesrollen i ett socialhistoriskt perspektiv” är att se som ett centralt delområde för att nå ökad kunskap kring utbildningsyrkenas förändring över tiden.⁸⁹ Bland forskningsprojekt kan nämnas ”Förskolans historiska läroplan – curriculum” (Ann-Christine Vallberg Roth) och ”Barnomsorgens planer 1943-1990. En analys ur ett verkningsoch kvinnohistoriskt perspektiv” (Ingegerd Tallberg Broman). Bägge projekten sker i samarbete med Oslo (Jan-Erik Johansson) och Södertörns Högskola (Eva-Lena Dahl) samtidigt som de är kopplade till Katja Hultgrens avhandlingsprojekt ”Föreställningar om tidig läsning och skrivning i förskolan ur ett historiskt och internationellt perspektiv”. Därutöver kan nämnas Sten-Olof Ullströms avhandlingsprojekt ”Strindberg i skolan under 100 år. En författarbilds förändringar i gymnasiets läromedel och i elevtexter”. Framhållas kan även Ann-Christine Vallberg Roths och Ingegerd Tallberg Bromans utbildningshistoriska publikationer.⁹⁰

3.10 Stockholm

Även om Stockholms universitet är det lärosäte som innehar examinationsrätten är den forskning som sker spridd över en rad högskolor och institutioner.

3.10.1 Lärarhögskolan⁹¹

I 1997 års granskning av pedagogisk forskning i Sverige uppmärksammas inte utbildningshistoria som en explicit inriktning vid Lärarhögskolan i Stockholm.⁹² Ser man däremot till den forskning som bedrivits vid Lärarhögskolan blir bilden dock en annan. Nämnas bör speciellt Per-Johan

⁸⁷ Frykman, Jonas (1998), *Ljusnande framtid! : skola, social mobilitet och kulturell identitet*.

⁸⁸ <http://www.lut.mah.se/forskning/default.html>

⁸⁹ <http://www.mah.se/pdf/FOUstrat.PDF>

⁹⁰ Vallberg Roth, Ann-Christine (2002), "De yngre barnens läroplanshistoria : från 1800-talets mitt till idag. : Tallberg Broman, Ingegerd (1994), *Lärarutbildning, kön och professionalisering : med förskollärarutbildningen som ett historiskt exempel*. : (1994), "För barnets skull" : en studie av förskolan som ett kvinnligt professionaliseringsprojekt. : (1995), *Perspektiv på förskolans historia*. : (1996), *Frunttimmer, pedagogik och socialt arbete : exemplifierat genom Lunds Fruntimmersförening 1847-1953*. : (2002), *Likvärdighet i en skola för alla : historisk bakgrund och kritisk granskning* (Ingegerd Tallberg Broman, Lena Rubinstein Reich och Jeanette Hägerström). : (2002), *Pedagogiskt arbete och kön : med historiska och nutida exempel*.

⁹¹ <http://www.lhs.se/>

⁹² Vislie (1998), s. 18. Nämnas bör dock att bland de forskningsinriktningar som nämns är det flera som kan rymma ett historiskt perspektiv.

Ödman som publicerat en lång rad artiklar och monografier kring ämnet pedagogikhistoria.⁹³ Vidare har inte mindre än 14 utbildningshistoriska avhandlingar författats vid Lärarhögskolan under perioden 1990-2002.

Två av de aktuella avhandlingarna rör folkskolan: Lena Hammarbergs undersökning av folkskolans hälsopolitik och Agneta Linnés studie av folkskollärautbildningen.⁹⁴ Därutöver är forskningen spridd över en rad olika områden: Donald Broadys avhandling kring Pierre Bourdieu och den historiska epistemologin, Petros Gougoulakis undersökning av studiecirkeln, Monika Ringborgs avhandling kring Platons pedagogik,⁹⁵ samt Annika Ullmans studie av rektorstiteln.⁹⁶ Agneta Linné finns idag vid Örebros universitet och Donald Broady vid Uppsala universitet (se nedan).

Bland avhandlingar av didaktisk karaktär kan framhållas: Åsa Mobergs avhandling kring metodikens historia, Gerd B. Arfwedsons studie av reformpedagogiken runt sekelskiftet 1900, Luis Ajagán-Lesters undersökning av hur afrikaner framställts i svenska läro- och läseböcker, Kenneth Häggglunds studie av teaterverksamheten vid en svensk flickskola, Ruth Mannerfeldts undersökning av skolbarns hälsa och Titti Forslunds avhandling kring pedagogik och retorik i skolradions hälsoprogram.⁹⁷

Avslutningsvis kan även två nutidshistoriska studier nämnas, Kenneth Hultqvists studie av förskolebarnet och Malin Rohlins avhandling kring dagens samordning mellan fritidshem och skola.⁹⁸

⁹³ Ödman, Per-Johan (1998), 1933-titel: "På Stora barnhuset 'i Herrans tukt och förmaning' " i *Forskning och framsteg*. : (1998), *Kontrasternas spel: en svensk mentalitets- och pedagogikhistoria*. : (1991), "Liv och pedagogik vid Stora barnhuset på 1760-talet: idyll eller inferno?" i *Barnhus*. : (1993), "Pedagogik in på kropp och själ: folkkupföstran och disciplinering i 1500- och 1600-talets Sverige" i *Svensk historia underifrån*. : (1991), *Enlightenment ideas and rearing practices at a Swedish orphanage in the 1760's*. : (1991), *Tid av frihet, tid av tvång: utvecklingslinjer i svensk 1700-talspedagogik*. : (1989), *Pedagogik för en enväldshärskare: artikel för sessionen Pedagogik och mentalitetsformering, NFPF:s kongress, mars 1989*. : (1987), *Konformismens triumf: utvecklingslinjer i svensk 1600-talspedagogik*. : (1986), *Regler, pedagogik och mentalitet*. : (1986), *Pedagogikhistoria och hermeneutik*. : (1983), *Kontrasternas spel: processer och förhållningssätt i svensk medeltidspedagogik*. : (1984), *Reformationen som pedagogiskt projekt*.

⁹⁴ Hammarberg, Lena (2001), *En sund själ i en sund kropp: hälsopolitik i Stockholms folkskolor 1880-1930*. : Linné, Agneta (1996), *Moralen, barnet eller vetenskapen?: en studie av tradition och förändring i lärarutbildningen*.

⁹⁵ Broady, Donald (1990), *Sociologi och epistemologi: om Pierre Bourdieus författarskap och den historiska epistemologin*. : Gougoulakis, Petros (2001), *Studiecirkeln: livslångt lärande - på svenska!: en icke-formell mötesplats för samtal och bildning för alla*. : Ringborg, Monika (2001), *Platon och hans pedagogik: en tolkning med utgångspunkt från två kontrasterande pedagogiska processer*.

⁹⁶ Ullman, Annika (1997), *Rektorn: en studie av en titel och dess bärare*. : Framhållas kan även: Ullman, Annika (1998), "Rektorn och det kulturella kapitalet" i *Kulturens fält*.

⁹⁷ Moberg, Åsa (1999), *Ämnet som nästan blev: en studie av metodiken i lärarutbildningen 1842-1988*. : Ajagán-Lester, Luis (2000), "De Andra": *afrikaner i svenska pedagogiska texter (1768-1965)*. : Arfwedson, Gerd B. (2000), *Reformpedagogik och sambälle: en komparativ studie av pedagogiska reformer i USA och Tyskland från 1890-talet till 1930-talet*. : Häggglund, Kent (2001), *Ester Boman, Tyringe helpension och teatern: drama på en reformpedagogisk flickskola 1909-1936*. : Mannerfeldt, Ruth (2002), *Skolbarn, kristid och hälsa: en uppföljningsstudie av stockholmsbarn födda 1933*. : Forslund, Titti (2002), *Frisk och stark med skolradion: pedagogik och retorik i hälsoprogram 1930-1959*.

⁹⁸ Hultqvist, Kenneth (1990), *Förskolebarnet: en konstruktion för gemenskapen och den individuella frigörelsen: en nutidshistorisk studie om makt och kunskap i bilden av barnet i statliga utredningar om förskolan*. : Rohlin, Malin (2001), *Att styra i namn av barns fritid: en nutidshistoria om konstruktionen av dagens fritidshem i samordning med skolan*.

3.10.1.1 Institutionen för samhälle, kultur och lärande

Vid institutionen finns det tre forskargrupper, "Forskarnätverket för pedagogik, genalogi och politisk epistemologi", "Forskningsgruppen för social omsorgspedagogik" samt "Kulturvetenskapliga forskningsgruppen", som framhåller ett historiskt perspektiv i sin forskning, även om det är den sistnämnda gruppen som mer explicit framhåller pedagogisk historia som en forskningsinriktning.⁹⁹

Bland institutionens pågående forskning kan nämnas medverkan i "Formering för offentlighet. En kollektivbiografi över stockholmskvinnor 1880-1920" (se Institutionen för lärarutbildning, Uppsala universitet), "En ny lärarutbildning för en ny skola? Diskursen om utbildningen av lärare för obligatorisk skola 1948-1968" (Agneta Linné), "Lärarutbildningen som arena för formeringen av en identitet som den goda läraren" (Moira von Wright, se "Läraren i samhällsomvandlingen 1945-2003: Den goda läraren som diskursiv konstruktion på olika samhälleliga arenor" vid Örebro universitet).

3.10.1.2 Institutionen för undervisningsprocesser, kommunikation och lärande

Bland projekt vid institutionen kan nämnas Kenneth Hägglunds "Vår teater – de första 60 åren",¹⁰⁰ och "Utforskandet av dramapedagogikens historia i Sverige", men även "Svensk sakprosa 1750-2000" (Staffan Selander,¹⁰¹ samarbete med Jan Svensson, institutionen för nordiska språk, Lunds universitet, Olle Josephson, institutionen för nordiska språk, Stockholms universitet).

3.10.1.3 Institutionen för individ, omvärld och lärande

Vid institutionen kan "Den utvecklingsekologiska forskningsgruppen" nämnas som den forskningsgrupp som har ett tydligt historiskt perspektiv. Bland projekten återfinns Kajsa Ohrlanders studier av myndigheters och kyrkans föräldraförhållanden från 1600-talet fram till vår tid samt Kenneth Hultqvists studie av hur psykologin ersatte en mer moraliskt präglad syn inom barnomsorgen.

3.10.2 Stockholms universitet

Vid Stockholms universitet har det lagts fram nio utbildningshistoriska avhandlingar under perioden 1990-2002. Av dessa har vardera två varit i idéhistoria och pedagogik samt en avhandling i vardera ekonomisk historia, historia, litteraturvetenskap, sociologi och teatervetenskap.

3.10.2.1 Institutionen för litteraturvetenskap och idéhistoria¹⁰²

I ämnet litteraturvetenskap kan nämnas Eva Margareta Löfgrens litteraturhistoriska avhandling kring s k flickpensionsböcker.¹⁰³

⁹⁹ http://www.lhs.se/forskning/pdf/f-grupper_sv.pdf

¹⁰⁰ Hägglund, Kent (2002), *Vår teater : de första 60 åren*.

¹⁰¹ Selander, Staffan (1988), *Lärobokskunskap : pedagogisk textanalys med exempel från läroböcker i historia 1841-1985*. : (1989), "Historia, kunskap och pedagogiska texter" i *Kronos* 1989:2. : (1998), *Institutionellt reglerad kunskap : tre decenniers läroplaner i fysik*. (2001), "Från geometri till aritmetik : 1700-talets skolmatematik i *Vänbok till Wiggo Kilborn*.

¹⁰² <http://www.litvet.su.se/>, <http://www.idehist.su.se/>

Vid institutionens idéhistoriska avdelning kan nämnas två utbildningshistoriska avhandlingar: Christer Skoglunds studie av vänsterstudenter och bildningsideal och Jens Ljunggrens avhandling kring linggymnastiken.¹⁰⁴ Christer Skoglund är för närvarande vid Södertörns högskola.

Bland pågående forskning kan nämnas Erland Sellbergs forskning kring 1600-talets svenska universitet,¹⁰⁵ och bland doktorander Katarina Rosengren Falks avhandlingsprojekt ”Från krigskonst till krigsvetenskap. Synen på krig och konstruktionen av manlighet i 1700-talets Sverige”.

3.10.2.2 Pedagogiska institutionen¹⁰⁶

Pedagogikhistoria framhölls i 1997 års granskning av pedagogikämnet såsom en av Stockholms fem temaområden. För närvarande återfinns denna forskningsinriktning inte längre bland prioriterade områden. Bland institutionens forskare är det främst Agnieszka Bron (vuxenpedagogikens historia),¹⁰⁷ och Eric Engström (pedagogikhistoria och särskilt universitetshistoria) som framhåller intresset för historiska studier.¹⁰⁸ Till detta kan läggas tre pågående avhandlingsprojekt: Leif Engmans studie av folkbildning under andra världskriget, Liza Haglunds studie av barns föreställningar i relation till filosofi och historia samt Ove Rørens avhandlingsprojekt kring ”idiotskolefältet”.

Vad gäller utbildningshistoriska avhandlingar vid institutionen, kan nämnas Håkan Brockstedts studie av Slagsta skola och dess undervisning av barn med utvecklingsstörning, samt Ruth Rajamaas medeltida studie av undervisning och uppfostran i Vadstena kloster.¹⁰⁹

3.10.2.3 Ekonomisk-historiska institutionen¹¹⁰

I ämnet ekonomisk historia kan framhållas Susanna Hedenborgs avhandling kring barns villkor under 1700-talet,¹¹¹ samt Johanna Skölds pågående avhandlingsprojekt: ”Varför fosterbarn? Barndomens ideal och praktik i familj, fosterhem och institution under välfärdsstatens framväxt”.

¹⁰³ Löfgren, Eva Margareta (1993), *"Schoolmates of the long-ago": motifs and archetypes in Dorita Fairlie Bruce's boarding school stories.*

¹⁰⁴ Skoglund, Christer (1991), *Vita mössor under röda fanor : vänsterstudenter, kulturradikalism och bildningsideal i Sverige 1880-1940.* : Ljunggren, Jens (1999), *Kroppens bildning : Linggymnastikens manlighetsprojekt 1790-1914.*

¹⁰⁵ Sellberg, Erland (1997), ”Vår förste utbildningspolitiker : en viktig del av Johan Skyttes politiska insats” i Sten Åke Nilsson & Margareta Ramsay (red.) *1600-talets ansikte.*

¹⁰⁶ <http://www.ped.su.se/>

¹⁰⁷ Bron-Wojciechowska, Agnieszka (1991), *The organization of social enlightenment : the study of social movements and the development of adult education in Sweden 1750-1800.*

¹⁰⁸ Engström, Eric (1988), *Posten måste fram : en pedagogikhistorisk studie av rekrytering till och utbildning i svenska postverket årtiondena omkring sekelskiftet 1900.* : (1992), *Lärande i skräväsandet speglat i personliga dokument : arbetsrapport nr 1 : källinventering, litteraturgenomgång, metodöverbåganden.* : (1992), *Lärande i skräväsandet speglat i personliga dokument : arbetsrapport nr 2 : redovisning och diskussion av empiriskt underlag: Bokbindargesellen Karl Söderströms dagbok (Gesällvandringar 1843-1858).* : (1995), *Bokbindargesellen Karl Stellan Söderströms gesällvandring 1843-1858 : lärande i skräväsandet speglat i personliga dokument.*

¹⁰⁹ Brockstedt, Håkan (2000), *Slagsta skola och seminarium och dess föregångare : skolan för sinnesslöa barn i Stockholm : ideologi och praktik i undervisningen av barn med utvecklingsstörning 1870-1950.* : Rajamaa, Ruth (1992), *Systrarnas verksamhet, undervisning och uppfostran i Vadstena kloster 1384-1595.*

¹¹⁰ <http://www.ekohist.su.se/>

¹¹¹ Hedenborg, Susanna (1997), *Det gåtfulla folket : barns villkor och uppfattningar av barnet i 1700-talets Stockholm.*

Därutöver kan även nämnas Per Hildings projekt: "Child Labour in India in a Comparative Perspective".

3.10.2.4 Historiska institutionen

Vid institutionen är det främst det idrotthistoriska seminariet, under ledning av Jan Linroth,¹¹² som kan sägas utgöra en utbildningshistorisk forskningsmiljö. Seminariet har två doktorander som studerar olika aspekter av skolan: Pia Lundquist-Wanneberg genom avhandlingsprojektet "Från liggymnastik till tävlingsidrott. Den svenska ungdomsskolans fysiska fostran 1919-1962" och Björn Sandahl genom avhandlingsprojekt "Idrotten och skolan Den svenska skolidrotten 1962-2000".

Bland övriga forskare kan framhållas Christina Florin som ägnat sig åt det sena 1800-talets skolsystem.¹¹³ Vidare kan nämnas Maija Runcis som varit involverad i projektet "Välfärdsstat, medier och modernisering", där hon bl.a. studerat utbildningsprogram för invandrare.¹¹⁴ Runcis nuvarande projekt rör tvångsomhändertagna barn.¹¹⁵

I fråga om utbildningshistoriska avhandlingar vid institutionen kan Ingrid Lindells avhandling kring 1918 års ungdomsskolereform framhållas.¹¹⁶

3.10.2.5 Sociologiska institutionen

I ämnet sociologi kan nämnas Göran Sidebäcks avhandling om barn- och ungdomsorganisationer från 1800-talets mitt.¹¹⁷

3.10.2.6 Teatervetenskapliga institutionen

I ämnet teatervetenskap kan nämnas Anders Järlebys avhandling kring skådespelarutbildningens framväxt.¹¹⁸ Vidare kan framhållas Karin Helanders forskningsprojekt "Från sagospel till barntragedi. 1900-talets svenska barnteater".¹¹⁹

¹¹² Ex. Linroth, Jan (1993), *Gymnastik med lek och idrott : för och mot fria kroppsövningar i det svenska läroverket 1878-1928*.

¹¹³ Florin, Christina (1987) *Kampen om katedern. Feminiserings- och professionaliseringsprocessen inom den svenska folkskolans lärarkår 1860-1906*. – tillsammans med Ulla Johansson – Florin, Christina & Johansson, Ulla (1989), "Uppfostran på entreprenad : bolagsskolan som ett led i uppfostrans förstatligande" i Ingrid Nilsson (red.) *Skilda lärohus*. : (1990), "Kunskap för makt : läroverken för Morgondagens män" i *Historisk tidskrift* 1990 (110). : (1992), "Mandom, mod och mogne män" i *Kvinnovetenskaplig tidskrift* 1992:4 (13). : (1993), "Där de härliga lagrarna gro-" : *kultur, klass och kön i det svenska läroverket 1850-1914*. : (1993), "Tre lärare - tre kulturer : läroverkslärare, flickskollärare och folkskollärare under andra hälften av 1800-talet" i *Kulturmiljövård*, 1995:3. : (1996), "Tre kulturer - tre historier : disciplinering i läroverk, flickskolor och folkskolor under 1800-talets senare hälft" i *Utbildningshistoria* 1996.

¹¹⁴ Runcis, Maija (2001), *"Sverige är inte hela världen" : folkbildning för och om invandrare i utbildningsprogrammen*.

¹¹⁵ "Makt, lojalitet och motstånd, Tvångsomhändertaganden av barn under 1920-1970-talen"

¹¹⁶ Lindell, Ingrid (1992), *Disciplinering och yrkesutbildning : reformarbetet bakom 1918 års praktiska ungdomsskolereform*. Nämnas kan även: Lindell, Ingrid (1994), "Storm i ett vattenglas : motstånd mot den privata handelsundervisningens reformering" i *Utbildningshistoria* 1994.

¹¹⁷ Sidebäck, Göran (1992), *Kampen om barnets själ : barn- och ungdomsorganisationer för fostran och normbildning 1850-1980*.

¹¹⁸ Järleby, Anders (2001), *Från lärling till skådespelarstudent : skådespelarens grundutbildning*.

¹¹⁹ Helander, Karin (1998), *Från sagospel till barntragedi : pedagogik, förströelse och konst i 1900-talets svenska barnteater*.

3.10.3 Kungl. Musikhögskolan¹²⁰

Vid Centrum för musikpedagogisk forskning framhålls musikpedagogikens historia såsom ett forskningsområde. Bland utbildningshistoriska avhandlingar kan nämnas Bengt Ahlbecks studie av musikundervisningen i Härnösand under 1800-talet.¹²¹

3.10.4 Idrottshögskolan i Stockholm¹²²

Vid Idrottshögskolan bedrivs beteendevetenskaplig och historisk forskning i samarbete med Lärarhögskolan och Stockholms universitet. Bland forskarna kan nämnas Lars-Magnus Engström¹²³, som har sin huvudsakliga verksamhet vid Lärarhögskolan i Stockholm, och Leif Yttergren.¹²⁴ Vidare finns en rad doktorander som intresserar sig för historiska perspektiv på gymnastik och idrott: Birgitta Fagrell, Håkan Larsson, Jane Meckbach, Karin Redelius, Suzanne Söderström.

3.10.5 Södertörns högskola

Vid Södertörns högskola kan Ragnar Björks,¹²⁵ och Christer Skoglunds,¹²⁶ utbildningshistoriska perspektiv på olika aspekter av den högre utbildningen framhållas.

3.11 Umeå

Vid Umeå universitet har det lagts fram 16 utbildningshistoriska avhandlingar under perioden 1990-2002. Av dessa har vardera fem avhandlingar varit i idé- och lärdoms historia, fyra i pedagogik, tre i historia, två i religionsvetenskap samt en avhandling i vardera etnologi och socialt arbete.

¹²⁰ <http://www.kmh.se/>

¹²¹ Ahlbeck, Bengt (1998), *Musikdirektör Anders Sidner : musikundervisning och musikliv i skolstaden Härnösand 1840-1870*. : Framhållas kan även: Ahlbeck, Bengt (1998), *Skolmusik på undantag : svensk skolmusik speglad i tidskriften Skolmusik : 1937-1947*. : (2000) *Musikutbildning och examination vid Kungl. Musikaliska akademien under "Pebr Frigel-epoken", 1796-1842*.

¹²² <http://www.ihs.se/forskning/Index.htm>

¹²³ Engström, Lars-Magnus (1997), "Motionsvanor i förändring" i *Svensk Idrottsforskning* nr 3, 1997. : (1990), "Idrottsvanor i förändring" i Artur Forsberg (red.) *Barn Ungdom och Idrott*.

¹²⁴ Yttergren, Leif (1997), "Stockholm, idrottsrörelsen och Hammarby IF i 1800-talets slut", i *Hammarby IF. En klubbhistorik 1897-1997*. : (1992), "Tidning för idrott och den tidiga idrottspressen. Källmaterial om den tidiga idrottsrörelsens historia", *Idrott, historia och sambälle*. : (1992), *Från skidsport till skogsmulle. Friluftsförbundet 1892-1992*.

¹²⁵ Björk, Ragnar (1989), *Contemplating evolution and doing politics : historical scholars and students in Sweden and in Hungary facing historical change 1840-1920 : a symposium in Sigtuna, June 1989*. : (1997), "Att tänka fritt och rätt som 1800-talsidé och som 1900-talsärv : karriär, system och det kreativa imperativet" i: *Historiska etyder*.

¹²⁶ Skoglund, Crister (1994), "Studenterna och universitetspolitiken" i *Träsnitt* 1994:3/4. : (1998), *Universitetet og studentene : opprør og identitet : foredrag fra en nordisk konferanse om studenthistorie* (Guri Hjeltnes red. Tillsammans med Göran Blomqvist, Sven-Olof Josefsson), : (2000), "Studentliv : tolv roller söker sina studenter" i *Träsnitt* 2000 (22:1).

3.11.1 Institutionen för historiska studier¹²⁷

Inom såväl historia som idé- och lärdomshistoria framhålls utbildningshistoria såsom en av institutionens specialiteter. Detta visar sig även i antalet utbildningshistoriska avhandlingar som producerats vid institutionen.

I ämnet idé- och lärdomshistoria kan nämnas tre avhandlingar om folkbildning: Karin Nordbergs studie av radion som folkbildare, Peder Aléx avhandling om KF som folkuppfostrare,¹²⁸ och Björn Olssons undersökning av bildningssträvanden i Norrland.¹²⁹ Vidare kan även framhållas Anna Larssons studie av sociologin som vetenskap i Sverige och Petra Rantatalos avhandling kring folkskolans skolreserörelse.¹³⁰

Inom historia är det tre avhandlingar som på grund av en tydlig utbildningshistorisk prägel bör nämnas: Lena Eskilssons studie av den kvinnliga medborgarskolan på Fogelstad, Tord Rönnholms avhandling kring studentskors möte med universitetsvärlden runt sekelskiftet 1900 och Lars Elenius undersökning kring språkförändringar i Tornedalen.¹³¹

Bland institutionens vetenskapliga ledare kan Sverker Sörlin nämnas, då han vid sidan om miljöhistorisk forskning även engagerat sig i universitetshistoria.¹³² Sörlin är dock tjänstledig och befinner sig vid Institutet för studier av utbildning och forskning (SISTER). Vid SISTER leder han projektet "Kulturen i kunskapsområdet: Kulturen som samhällssektor och kulturpolitikens utmaningar".¹³³ Vidare bör även Daniel Lindmark nämnas såsom ledare för forskningsprojektet "Utbildning och kolonialism". Lindmark disputerade vid institutionen för religionsvetenskap (se nedan) och har sedan dess publicerat såväl antologier som artiklar av utbildningshistorisk karaktär.¹³⁴

Därutöver har institutionen även en rad doktorander som arbetar med utbildningsvetenskapliga avhandlingsprojekt: Hanna Markusson Winkvists "Som isolerade öar - kvinnorna, akademien och staten under 1900-talets första hälft", Silbano Barrio de López' studie av Kungliga Högre

¹²⁷ <http://www.umu.se/histstud/index.html>

¹²⁸ Nordberg, Karin (1998), *Folkhemmets röst : radion som folkbildare 1925-1950*. : Aléx, Peder (1994), *Den rationella konsumenten : KF som folkuppfostrare 1899-1939*.

¹²⁹ Olsson, Björn (1994), *Den bildade borgaren : bildningsstråvan och folkbildning i en norrländsk småstad*. : Se även: Olsson, Björn (1998), *Att torgföra vetenskap : det vetenskapliga föredragets och populärföreläsningens teori, praktik och kultur*.

¹³⁰ Larsson, Anna (2001), *Det moderna samhällets vetenskap : om etableringen av sociologi i Sverige 1930-1955*. : Rantatalo, Petra (2002), *Den resande eleven : folkskolans skolreserörelse 1890-1940*.

¹³¹ Eskilsson, Lena (1991), *Drömmen om kamratsambället : Kvinnliga medborgarskolan på Fogelstad 1925-35*. :

Rönnholm, Tord (1999), *Kunskapens kvinnor : sekelskiftets studentskor i mötet med den manliga universitetsvärlden*. :

Elenius, Lars (2001), *Både finsk och svensk : modernisering, nationalism och språkförändring i Tornedalen 1850-1939*.

¹³² Sörlin, Sverker (1996), *Universiteten som drivkrafter : globalisering, kunskapspolitik och den nya intellektuella geografien*. : (1994), *De lärda republiker : om vetenskapens internationella tendenser*.

¹³³ <http://www.sister.nu/>

¹³⁴ Lindmark, Daniel (1995), "Hustavlan i folkundervisningen : Hilding Pleijel och den religiösa folkläsningsens historia" i *Hilding Pleijel symposium*. : (1997), "Kyrkans böcker och folkets läsning" i *Puritanismen och lätsinnet. fem föredrag om folkläsnning och folklig fromhet*. : Daniel Lindmark. : (2000), "Diaspora, integration, and cantonization : Swedish colonial education from a theoretical, comparative, and concluding perspective" i Daniel Lindmark (red.) *Education and colonialism Swedish schooling projects in colonial areas, 1638-1878*.

Läraryrkesseminariet, Stefan Gelfgren avhandlingsprojekt "Evangeliska Fosterlandsstiftelsen (EFS) och dess roll som folkbildare 1856-1908".

3.11.2 Pedagogiska institutionen

I såväl HSFR:s granskning från 1997 som institutionens egen presentation framhålls pedagogisk historia respektive historiska perspektiv som aktuella forskningsområden.¹³⁵ Bland institutionens forskningsprojekt återfinns Ulla Johanssons "Läraren i samhällsomvandlingen 1940-2003: den goda läraren som diskursiv konstruktion på olika samhälleliga arenor" (samarbete mellan forskare och doktorander i pedagogik vid Uppsala, Umeå och Örebro universitet samt vid Lärarhögskolan i Stockholm och Södertörns högskola). Johansson har vidare skrivit en rad monografier och artiklar av utbildningshistorisk karaktär.¹³⁶

Bland avhandlingar från institutionen kan nämnas Kerstin Holmlunds studie av förskollärare, Inga-Brita Melins undersökning av pedagoger i kvinnliga fredsorganisationer,¹³⁷ samt Sture Långströms avhandling kring lärobokstraditioner.¹³⁸

3.11.3 Institutionen för religionsvetenskap

Såsom utbildningshistoriska avhandlingar vid institutionen kan nämnas Daniel Lindmarks studie av folkskoleundervisning före folkskolan,¹³⁹ och Sölve Anderzéns avhandling och vidare studier av undervisningen i Lappland under 1700-talet.¹⁴⁰

¹³⁵ Vislie (1998), s. 24.

¹³⁶ Johansson, Ulla (1987), *Att skolas för hemmet : trädgårdsskötsel, slöjd, huslig ekonomi och nykterhetsundervisning i den svenska folkskolan 1842-1919 med exempel från Sköns församling*. : (1988), *Sparsambetsfostran i 1900-talets obligatoriska svenska skolor*. : (1992), "För hemmets och nationens välgång : slöjd och trädgårdsskötsel i den tidiga folkskolan" i *Västerbotten* (1992:2). : (1997), "Vad bör kvinnor kunna? : utbildning som kulturellt kapital och symboliskt våld" i Ingrid Hagman (red.) *Mot halva makten*. : (2000), *Normalitet, kön och klass : liv och lärande i svenska läroverk 1927-1960*. För artiklar och monografier i samarbete med Christina Florin, se ovan.

¹³⁷ Holmlund, Kerstin (1996), *Låt barnen komma till oss : förskollärarna och kampen om småbarnsinstitutionerna 1854-1968*. : Melin, Inga-Brita (1999), *Lysistrates döttrar : pionjärer och pedagoger i två kvinnliga fredsorganisationer (1898-1937)*.

¹³⁸ Långström, Sture (1997), *Författarröst och lärobokstradition : en historiedidaktisk studie*. : Se även: Långström, Sture (2001), *Ungdomar tycker om historia och politik : en studie i pedagogiskt arbete*.

¹³⁹ Lindmark, Daniel (1995), *Uppfostran, undervisning, upplysning : linjer i svensk folkundervisning före folkskolan*.

¹⁴⁰ Anderzén, Sölve (1992), *"Begrepp om salighetens grund, ordning och medel" : undervisningen i en lappmarksförsamling : Jukkaskjärvi församling 1744-1820*. : Framhållas kan även: Anderzén, Sölve (1995), *"-att lära dem som behöfva-" : undervisning, byabön och dop i Kemi och Torne lappmarker : två bidrag till 1700-talets kyrkohistoria på Norrkalotten*. : (1996), *Teaching and church tradition in the Kemi and Torne Laplands, northern Scandinavia, in the 1700s*. : (2002), *"När kristendomskunskapen skulle meddelas på trenne språk : en tidsbild från de norra lappmarkerna vid 1800-talets mitt" i: När språk och kulturer möts*. : Hollsten, Jonas [1717-1789] (1998) *Jockmocke 1749-1775 : ämbetsberättelser, visitationsprotokoll och andra berättelser med anknytning till skolmästaren och kyrkoherden Jonas Hollsten* (utgivna av Sölve Anderzén).

3.11.4 Institutionen för kultur och medier

I ämnet etnologi kan nämnas Marianne Liliequists avhandling om barnuppfostran bland nybyggare.¹⁴¹

3.11.5 Institutionen för socialt arbete

I ämnet socialt arbete kan nämnas Mikael Sjögrens avhandling om liberal fattigvårdspolitik under början av 1900-talet.¹⁴²

3.12 Uppsala¹⁴³

Vid Uppsala universitet har det lagts fram 21 utbildningshistoriska avhandlingar under perioden 1990-2002. Av dessa har sex varit ämnet historia, vardera fyra i pedagogik och litteraturvetenskap, tre i idéhistoria och en avhandling i vardera ekonomisk historia, kyrkohistoria, religionsvetenskap och konstvetenskap.

3.12.1 Historiska institutionen¹⁴⁴

Utbildningshistoria framhålls inte som någon av institutionens profilmråden även om det bedrivs forskning med klart utbildningshistorisk inriktning.

Bland pågående projekt kan framhållas ”Hur skapas ett historiemedvetande? Svensk historieskrivning utanför akademien 1930-2000” (se Högskolan Dalarna) och ”Att lära och lära ut i vetenskapens tjänst. En studie av Linné och hans lärjungar”. I det sistnämnda projektet studerar Kenneth Nyberg såväl Linnélärjungarnas reseskildringar som Linnés syn på resandet som vetenskaplig metod. En annan av projektets medlemmar, Hanna Hodacs, disputerade 2003 på en avhandling kring engelska influenser på bl.a. den svenska utbildningsdebatten.¹⁴⁵

Bland pågående avhandlingsprojekt kan framhållas fem historiografiska studier: Erik Axelssons studie av EU-debatten i Norden 1985-1994, Jörgen Gustafsons undersökning av skolläromedel (se ovan), Janne Holméns studie kring bilden av USA respektive Sovjetunionen i finska, svenska och norska läroböcker under kalla kriget, David Ludvigssons avhandlingsprojekt som behandlar den historiska dokumentärfilmerna i Sverige 1968-2000 samt Johanna Widenbergs undersökning av

¹⁴¹ Liliequist, Marianne (1991), *Nybyggbarbarn : barnuppfostran bland nybyggare i Frostvikens, Vilhelmina och Tärna socknar 1850-1920*.

¹⁴² Sjögren, Mikael (1997), *Fattigvård och folkuppfostran : liberal fattigvårdspolitik 1903-1918*.

¹⁴³ Inventeringen av Uppsala universitet bygger på Ida Lidegrans & Donald Broadys ”Forskning och forskarutbildning av utbildningsvetenskaplig relevans vid Uppsala universitet. Inventering våren 2003 på uppdrag av Utbildningsvetenskapliga fakultetsnämnden”.

¹⁴⁴ <http://www.hist.uu.se/>

¹⁴⁵ Hodacs, Hanna (2003), *Converging world views : the European expansion and early-nineteenth-century Anglo-Swedish contacts*.

historiebruk som ett redskap för territoriell integration i 1600-talets Sverige. Därutöver kan nämnas Johannes Fredrikssons studie av förskolan, Esbjörn Larssons undersökning av kadettutbildningen på Karlbergs slott under 1800-talet, Jonas Larssons avhandlingsprojekt kring behandlingstanken och framväxten av sociala institutioner i Sverige under 1800-talet samt Ola Winbergs studie av bildningsresor under 1600-talet.

När de gäller de avhandlingar som publicerades under perioden 1990-2000 är det fyra som rör universitetshistoria: Johan Sjöbergs studie av 1800-talets studentpolitik, Håkan Gunneriussons nätverksanalys av 1900-talets historievetenskapliga fält, Lars Geschwinds studie av social kontroll inom 1600-talets universitet samt Dag Blancks avhandling kring svenskamerikansk identitet, där den högre utbildningen utgör ett studieobjekt.¹⁴⁶ Vidare kan även framhållas Lena Miltons studie av barnmorskekårens professionalisering samt Lars Pettersons studie av folkundervisningen under 1800-talet.¹⁴⁷ Lars Petterson är för närvarande vid både Historiska institutionen i Uppsala och Högskolan Dalarna.

3.12.2 Pedagogiska institutionen & Institutionen för lärarutbildning¹⁴⁸

I HFSR:s granskning av Pedagogiska institutionen i Uppsala framhölls utbildningshistoria inte explicit som någon forskningsinriktning.¹⁴⁹

Inom "Forskningsgruppen för utbildnings- och kultursociologi",¹⁵⁰ som leds av Donald Broady,¹⁵¹ återfinns dock en rad projekt av utbildningshistorisk karaktär eller anknytning. Bland

¹⁴⁶ Sjöberg, Johan (2002), *Makt och vanmakt i fadersväldet : studentpolitik i Uppsala 1780-1850*. : Gunneriusson, Håkan (2002), *Det historiska fältet : svensk historievetenskap från 1920-tal till 1957*. : Geschwind, Lars (2001), *Stökiga studenter : social kontroll och identifikation vid universiteten i Uppsala, Dorpat och Åbo under 1600-talet*. : Blanck, Dag (1997), *Becoming Swedish-American : the construction of an ethnic identity in the Augustana Synod, 1860-1917*.

¹⁴⁷ Milton, Lena (2001), *Folkhemmets barnmorskor : den svenska barnmorskekårens professionalisering under mellan- och efterkrigstid*. : Petterson, Lars (1992), *Fribet, jämlikhet, egendom och Bentham : utvecklingslinjer i svensk folkundervisning mellan feodalism och kapitalism, 1809-1860*.

¹⁴⁸ Institutionerna presenteras här tillsammans då de står inför en sammanslagning. www.samfak.uu.se/Ledningsnytt6-01.html (juni 2001).

¹⁴⁹ Vislie (1998), s. 4.

¹⁵⁰ www.skeptron.ilu.uu.se/broady/sec/.

¹⁵¹ Broady, Donald (1992), "Bildningstraditioner och läroplaner", s. 347-370 i *Skola för bildning. Huvudbetänkande av Läroplanskommittén*, SOU 1992:94. : (1995), "Moderna läromedel för 1870-talet. Förteckning över Statens exposition av skolmateriel" (Broady, Donald, Boel Englund och Eva Trotzig), *Meddelanden från Forum för pedagogisk historia*, nr 3. : (1993), *Les élites : formation, reconversion, internationalisation. Colloque de Stockholm, 24-26 septembre 1993* (éd. Donald Broady, Monique de Saint Martin & Mikael Palme). Paris/Stockholm. : (1997), *Formation des élites et culture transnationale. Colloque de Moscou 27-29 avril 1996* (éd. D. Broady, N. Chmatko, M. de Saint Martin). Paris/Uppsala : (1998), *Kulturens fält* (red. Donald Broady) : (1999), "Förord" (tills. m. Per-Johan Ödman) & "Nutid och dåtid. Inledningsanförande" i *Pedagogiskhistorisk forskning. Perspektiv, betydelse och funktion i dagens sambälle. Konferens 10-12 september 1998*. : (2000), "Skolan under 1990-talet. Sociala förutsättningar och utbildningsstrategier" (Broady, Donald et al), s. 5-133 i *SOU 2000:39, Välfärd och skola. Antologi från Kommittén Välfärdsbokslut*. : (2001), "Ständigt var man i farten med att grunda och stifta." : om fält, offentligheter och nätverk vid sekelskiftet 1900" (Donald Broady, Annika Ullman) i *Kvinnovetenskaplig tidskrift* 2001 (22:2), s. 27-46. : (2001), *Formering för offentlighet : rapport från konferens i Uppsala den 22 november 2000* (Ingrid Heyman och Eva Trotzig red.; bidrag av Donald Broady). : (2001), "När fältbegreppet inte räcker till. Några svårigheter i studiet av kvinnors nätverk", i *Meddelanden från Forum för pedagogisk historia*, nr 4, 2001. : (2002), "Nätverk och fält", s. 49-72 i *Sociala nätverk och fält* (red. Håkan Gunneriusson). Opuscula Historica Upsaliensia 28. : (2002), "Go West!

dessa kan nämnas nätverket ”Forum för pedagogisk historia” som involverar forskare från Uppsala universitet, Lärarhögskolan i Stockholm och Örebro Universitet. Det av Riksbankens jubileumsfond finansierade projektet ”Formering för offentlighet. En kollektivbiografi över Stockholmskvinnor 1880-1920” är utbildningshistoriskt inriktat genom att både dessa kvinnors egen utbildningsbana och deras insatser på utbildningsområdet studeras. Medverkande i projektet är bland andra Donald Broady, Christina Florin, Boel Englund, Ingrid Heyman, Agneta Linné, Kerstin Skog-Östlin, Eva Trotzig, Annika Ullman, Jan-Ulf Andersson, Mikael Börjesson, Jonas Gustafsson, Inger Hammar,¹⁵² Lena Hammarberg, Lena Kåreland,¹⁵³ Lovisa af Petersens och Monica Langerth Zetterman. Ytterligare två pågående projekt med utbildningshistoriska inslag som leds av Donald Broady är de av Vetenskapsrådet finansierade ”Kampen om studenterna. Det svenska högskolefältet och lärosätenas rekryteringsstrategier 1993-2003” och ”Gymnasieskolan som konkurrensfält”. Vidare bör framhållas Karin Anna Petersens projekt ”Sjuksköterskeutbildningar - rekrytering och yrkesidentitet under omstrukturering” som bl.a. studerar rekrytering ur ett historiskt komparativt perspektiv. I anslutning till dessa projekt pågår ett antal avhandlingsarbeten. Forskarnätverket ”Formation des élites et internationalisation de la culture” med deltagare från 21 länder som sedan starten 1993 leddes av Monique de Saint-Martin, École des hautes études en sciences sociales, Paris, och Donald Broady inrymmer många studier av elitutbildningarnas utveckling i skilda länder.

En annan forskningsgrupp som bedriver forskning av utbildningshistorisk karaktär är ”Research Unit for Studies in Educational Policy and Educational Philosophy – STEP”. Bland forskningsinriktningar nämns bl.a. utbildningens idéhistoria. Forskningsgruppen leds av Ulf P. Lundgren,¹⁵⁴ och har ett antal doktorander med utbildningshistoriska avhandlingsprojekt (se nedan).

Vad gäller övriga projekt som involverar Pedagogiska institutionen och Institutionen för lärarutbildning kan nämnas ”LÄROM- Lärarutbildningar: Rekrytering och yrkesidentitet under omstrukturering”, som studerar de aktuella frågorna ur ett historiskt perspektiv. Projektet involverar Högskolan i Gävle, Karlstads Universitet, Uppsala Universitet, Köpenhamns

O sistema de ensino sueco e os mercados transnacionais” (Broady, Donald, Mikael Börjesson och Mikael Palme), s. 192-222 i *A Escolarização das elites. Um panorama internacional da pesquisa* (ed. Ana Maria F. Almeida & Maria Alice Nogueira). Petrópolis, Brasil: Editora Vozes, Coleção Ciências Sociais da Educação. : (2002), ”Det svenska högskolefältet under 1990-talet. Den sociala rekryteringen och konkurrensen mellan lärosätena” (Broady, Donald, Mikael Börjesson och Mikael Palme), s. 13-47, 135-154 i *Perspektiv på högskolan i ett förändrat Sverige* (red. Thomas Furusten), Högskoleverket.

¹⁵² Hammar, Inger (2000), "Lund är så ytterligt konservativt-': kvinnliga studenter söker tillträde till Alma Mater" i: *Kvinnor vid Lunds universitet*.

¹⁵³ Ex. Kåreland, Lena (2001), *Möte med barnboken: linjer och utveckling i svensk barn- och ungdomslitteratur*. : (1999), *Modernismen i barnkammaren: barnlitteraturens 40-tal*. Kåreland är verksam vid både Litteraturvetenskapliga institutionen och Institutionen för lärarutbildning.

¹⁵⁴ Ulf P. Lundgren har i många sammanhang arbetat med utbildningshistoriska problem, se t.ex. (1979), *Att organisera omvärlden. En introduktion till läroplansteori*. : (2000), "Svenskt kynne - svensk skola" i *Svenskt kynne*. : (2000), *Utbildningsreformer och politisk styrning* (med Bo Lindensjö). : (2001), "Ett brottstycke utvärderingshistoria" i *Vänbok till Wiggo Kilborn*.

Universitet och medverkar gör Sverker Lindblad, Finn Calander, Donald Broady, Karin Anna Petersen, Mikael Börjesson, Peter Gill, Carola Jonsson, Hugo Wikström, Staf Callewaert, Jette Steensen, Frede Krøjgaard, Lena Larson.

Bland doktorander i pedagogik kan nämnas fyra inom forskningsgruppen STEP: Christian Lundahl som studerar resultatstyrning och dess konsekvenser för elevers bildning, Elisabeth Nilfors avhandlingsprojekt kring skolchefstjänstens position och funktion, samt Daniel Petersson och Henrik Román som även de intresserar sig för utbildningshistoria. Inom Enheten för didaktik kan även Jonas Almqvist framhållas genom hans studier av No-undervisningen och historiska anslag i studiet av teknikens användning i klassrummet.

Till utbildningshistoriskt intressanta avhandlingar i pedagogik vid Uppsala universitet kan läggas: Karin Hjälmeskogs studie av hemkunskapsundervisningen under 1900-talet, Jonas Gustafssons undersökning av det musikpedagogiska fältets framväxt, Gunnar Finnbogasons studie av den isländska grundskolereformen 1974 och Gösta Wennbergs avhandling som tar sig an skolgeografins förändringar.¹⁵⁵

3.12.3 Litteraturvetenskapliga institutionen

Bland institutionens projekt kan nämnas ”Universitetsundervisningens praktik: exemplet litteraturhistoria med poetik/litteraturvetenskap” under ledning av Bengt Landgren.¹⁵⁶ Av delprojekten kan nämnas ”Från etableringsfas till Konsolidering. Svensk akademisk litteraturundervisning 1890-1946” och ”Konsolideringens tid: 1920-46”, samt ”Universitetsämne i brytningstid: 1947-56”.

Av utbildningshistoriskt intressanta avhandlingar kan nämnas: Marika Andraes studie av manligt och kvinnligt i B. Wahlströms ungdomsböcker, Marta Ronnes genusteoretiska studie av skönlitterära universitetsskildringar, Kerstin Rydbeckes avhandling kring godtemplarrörelsen och dess förhållande till litteraturen samt Lars Brinks studie av gymnasiets litterära kanon.¹⁵⁷ Samtliga studier rör 1900-talets första hälft.

¹⁵⁵ Hjälmeskog, Karin (2000), *"Democracy begins at home": utbildning om och för hemmet som medborgarfostran.* : Gustafsson, Jonas (2000), *Så ska det låta : studier av det musikpedagogiska fältets framväxt i Sverige 1900-1965.* : Finnbogason, Gunnar (1994), *Från utbildningsplanering till kursplaner : den isländska grundskolereformen 1974.* : Wennberg, Gösta (1990), *Geografi och skolgeografi : ett ämnes förändringar : en studie med exempel.*

¹⁵⁶ Medarbetare är bland annat Stefan Helgesson, Ulf Malm, och Michael Gustavsson.

¹⁵⁷ Andrae, Marika (2001), *Rött eller grönt? : flicka blir kvinna och pojke blir man i B. Wahlströms ungdomsböcker 1914-1944.* : Ronne, Marta (2000), *TVå världar - ett universitet : svenska skönlitterära universitetsskildringar 1904-1943 : en genusstudie.* : Rydbeck, Kerstin (1995), *Nykter läsning : den svenska godtemplarrörelsen och litteraturen 1896-1925.* : Brink, Lars (1992), *Gymnasiets litterära kanon : urval och värderingar i läromedel 1910-1945.*

3.12.4 Institutionen för idé- och lärdomshistoria

Vid institutionen framhålls vetenskapshistoria och humanvetenskapernas historia såsom angelägna forskningsområden. Vetenskapshistoria utgör även en egen avdelning inom institutionen.¹⁵⁸

Bland institutionens projekt återfinns ”Bildning, yrke, politik: Humanvetenskapernas värde och kravet på samhällsrelevans ur ett idéhistoriskt perspektiv” som involverar Mats Persson, Torbjörn Gustafsson Chorell, Peter Josephson. Projektet rör ”Friedrich Nietzsche och debatten runt 1870-talet om bildningsvärdets betydelse för humanvetenskapernas orientering”, ”Max Weber och striderna runt 1920 rörande humanvetenskapernas professionalisering” samt ”Hayden White och den moderna debatten om objektivitetsbegreppet och därur följande politiska slutsatser”. Vidare bör även framhållas Anders Lundgrens projekt: ”Den kemiska industrien i Sverige 1860-1920: En studie i sambandet mellan vetenskap, teknik och industri”.

I fråga om pågående avhandlingsprojekt kan nämnas Daniel Lövheims ”Kampen om läroplanen: Synen på naturvetenskap, matematik och teknik som skolämnen 1900-1965” samt Staffan Wennerholms ”Ungdomens vetenskap och vetenskapens ungdom: Föreställningar om naturvetenskap och teknik bland svenska skolelever 1930-1970”. Avhandlingarna skrivs inom ramen projektet ”Naturvetenskapen och skolan”.

Vid Avdelningen för vetenskapshistoria (forskningsavdelning vid Institutionen för idé- och lärdomshistoria) kan nämnas ”Uppsala universitets historia 1793-2000” där Tore Frängsmyr,¹⁵⁹ Hanna Östholm och Carl Frängsmyr tar sig an universitets historia.

Bland avdelningens doktorander kan nämnas Frans Lundgrens avhandlingsprojekt: ”Den sociala frågan: Samhällets problem och nya reformerande metoder, ca 1830-60” samt Mathias Perssons studie av religionsfilosofi, religiös censur och fritänkande vid universiteten i Uppsala och Göttingen under 1700-talets senare hälft.

Ifråga om utbildningshistoriska avhandlingar kan framhållas: Hanna Östholms studie av läsesällskap och litteraturkritik vid sekelskiftet 1800, Karl Gradins avhandling om teoretisk fysik i Sverige under 1920-talet samt Per Dals undersökning av svensk ingenjörskonst under stormaktstiden.¹⁶⁰

¹⁵⁸ <<http://www.idehist.uu.se/>>, <<http://www.vethist.idehist.uu.se/>>.

¹⁵⁹ Ex. Frängsmyr, Tore (2000), *Svensk idéhistoria : bildning och vetenskap under tusen år. : (1997-1999), Idéer och lärdom : svensk bildning och vetenskap under tusen år. : (1984), History of science in Sweden : the growth of a discipline, 1932-1982.*

¹⁶⁰ Östholm, Hanna (2000), *Litteraturens uppodling : läsesällskap och litteraturkritik som politisk strategi vid sekelskiftet 1800. : Grandin, Karl (1999), Ett slags modernism i vetenskapen : teoretisk fysik i Sverige under 1920-talet. : Dahl, Per (1995), Svensk ingenjörskonst under stormaktstiden : Olof Rudbecks tekniska undervisning och praktiska verksamhet.*

3.12.5 Teologiska institutionen

Av avhandlingar från institutionen kan nämnas Sven Enlunds kyrkohistoriska studie av Svenska kyrkan och folkskoleseminarierna samt Ingrid Emanuelsons religionssociologiska studie av den obligatoriska skolans urval av psalmer och religiösa sånger.¹⁶¹

Bland pågående avhandlingsarbeten bör framhållas Johan Wickströms religionshistoriska studie av hur fornskandinavisk religion och myt har beskrivits i den svenska skolan under 1800- och 1900-talen, samt Per-Axel Magnusons licentiatprojekt ”Den kristna studentrörelsen i Sverige 1947-1958”.

3.12.6 Institutionen för ABM, estetik och kulturstudier

Bland avslutade projekt vid institutionen kan nämnas Kerstin Rydbecks projekt: ”Genus och folkbildning. Kvinnorna i frikyrkorörelsens, nykterhetsrörelsens och arbetarrörelsens litterära verksamhet 1900-1960 - en jämförelse.”¹⁶²

3.12.7 Ekonomisk-historiska institutionen

I ämnet ekonomisk historia kan nämnas Lena Sommestads avhandling kring mejeriyrkets maskuliseringsprocess.¹⁶³

3.12.8 Konstvetenskapliga institutionen

I ämnet konstvetenskap kan nämnas Karin Sidéns avhandling kring det stormaktstida barnporträttets ikonografi.¹⁶⁴

3.12.9 Engelska institutionen

Bland pågående avhandlingsarbeten kan nämnas Johanna McElwees studie av lärande och utbildning i amerikanska historiska romaner under 1820-talet.

3.12.10 Matematiska institutionen

Vid institutionen finns forskargruppen ”Matematikens historia och didaktik”. Bland gruppens medlemmar återfinns: Gunnar Berg, Mikael Brant-Lundin, Kajsa Bråting, Sten Kaijser, Johan Prytz,

¹⁶¹ Enlund, Sven (1993), *Svenska kyrkan och folkskoleseminarierna 1842-1968 : med särskild hänsyn till seminarierna i Uppsala, Härnösand och Göteborg.* : Emanuelson, Ingrid (1990), *Livstolkning i den obligatoriska skolans urval av psalmer och religiösa sånger 1889-1980.*

¹⁶² Nordberg, Karin & Rydbeck, Kerstin (2001), *Folkbildning och genus : det glömda perspektivet.*

¹⁶³ Sommestad, Lena (1992), *Från mejerska till mejerist : en studie av mejeriyrkets maskuliseringsprocess.*

¹⁶⁴ Sidén, Karin (2001), *Den ideala barndomen : studier i det stormaktstida barnporträttets ikonografi och funktion.*

Staffan Rodhe, Staffan Stenhag, Anders Vretblad, Anders Öberg. Vidare bör även Gunnar Berg och Staffan Rodhes projekt ”Matematikens historia i lärande” nämnas. Projektet syftar till att genom studiet av matematikens utveckling nå en djupare förståelse av de problem som gymnasieelever stöter på i sina matematikstudier.

3.12.11 Nationalekonomiska institutionen

Genom projektet ”Education and Earnings during the 20th Century” studerar Peter Fredriksson och P-A Edin hur utbildning har påverkat inkomstnivåer under perioden 1930-1999.

3.13 Växjö universitet

Vid Växjö universitets bedrivs historisk forskning vid Institutionen för humaniora.¹⁶⁵ Ett av institutionens forskningsområden är didaktik och historiebruk. Bland doktoranderna kan i detta sammanhang nämnas Per-Ola Jacobson, som studerar Vilhelm Mobergs insatser som historiker och hans betydelse för allmänhetens historiemedvetande.

3.14 Örebro universitet

Vid Örebro universitet har två utbildningshistoriska avhandlingar lagts fram, bägge inom ämnet pedagogik.

3.14.1 Pedagogiska institutionen

Bland institutionens ledare med kan flera utbildningshistoriskt intresserade nämnas: Tomas Englund,¹⁶⁶ Agneta Linné,¹⁶⁷ och Bernt Gustavsson.¹⁶⁸ Vidare kan även två avhandlingar vid

¹⁶⁵ <http://www.hum.vxu.se/forskn/info/historia.html>

¹⁶⁶ Englund, Tomas (1986), *Curriculum as a political problem : changing educational conceptions, with special reference to citizenship education.* : (1986), *Sambällsorientering och medborgarfostran i svensk skola under 1900-talet.* : (1988), "Om nödvändigheten av läroplanshistoria" i *Utbildningshistoria* 1988. : (1990), *Politik och socialisation : nyare strömningar i pedagogikhistorisk forskning* (Tomas Englund red.) : (1994), *Skola för demokrati? : bokslut över ett svunnet 80-tal och en demokratiskt syftande läroplan -Lgr 80 : en kommenterad dokumentation av tio texter.* : (1996), "Den gemensamma grundskolan bara en historisk parentes? : argument för dess bevarande och utveckling : en inbjudan till debatt" i: *Utbildningspolitiskt systemskifte?* (Tomas Englund red.) : (1996), "Utbildningspolitiska vägval - förändrade förutsättningar för skola och didaktik : tendenser i svensk skolpolitik i det tidiga 1990-talet i *Utbildningspolitiskt systemskifte?* (Tomas Englund red.)

¹⁶⁷ Förutom ovan nämnda avhandling: Linné, Agneta (1998), "Utbildning av lärare som ett statens styrinstrument för skolan." I *Utbildningshistoria* 1998 (red G Richardson & S G Nordström). : (1999), "Morality, the child, or science? A study of tradition and change in the education of elementary school teachers" in *Sweden. Journal of Curriculum Studies*, 31(4). : (2001), "Moralfostran i svensk obligatorisk skola" i Göran Linde (red.) *Värdegrund och svensk etnicitet.* : (2001): "Myths in teacher education and the use of history in teacher education research." *European Journal of Teacher Education*, 24(1). : (2001), "The lesson as a pedagogic text: a case study of lesson designs." *Journal of Curriculum Studies*, 33(2).

¹⁶⁸ Förutom ovan nämnda avhandling: Gustavsson, Bernt (1992), *Folkbildningens idéhistoria.* : (1994), "Bildning mellan tradition och modernitet" i *Tvårsnitt.* (1996), *Bildning i vår tid : om bildningens möjligheter och villkor i det moderna*

institutionen lyftas fram: Ylva Bomans utbildningspolitiska studie och Lars-Åke Domfors' studie av dövstummläraren.¹⁶⁹

3.14.2 Humanistiska institutionen¹⁷⁰

Bland historiker vid Humanistiska institutionen kan nämnas Thorsten Nybom,¹⁷¹ som ägnat sig åt studier av högre utbildning. Vidare kan även Ingrid Söderbergs avhandlingsarbete framhållas. Söderberg studerar yrkeskvinnor under 1800-talet.

samhället. : (1998), "Folkbildning och demokrati" i *Folkets historia* 1988 (26:3/4). : (2000), *Kunskapsfilosofi : tre kunskapsformer i historisk belysning*.

¹⁶⁹ Boman, Ylva (2002), *Utbildningspolitik i det andra moderna. Om skolans normativa villkor*. : Domfors, Lars-Åke (2000), *Dövstummlärare - specialpedagog - lärare för döva och hörselskadade. En lärarutbildnings innehåll och rationalitetsförskjutningar*.

¹⁷⁰ <http://www.oru.se/org/inst/hum/index.html>

¹⁷¹ Nybom, Thorsten (2001), *Högskolan i förändringarnas tidsålder: reflektioner och erfarenheter från fyra decennier* (Göran Blomqvist, Thorsten Nybom red.). : (1997), "Samhället och den institutionaliserade kunskapen : universitetet i ett internationellt framtidsperspektiv" i *Kunskap så det räcker?* : (1995), *A bibliographical overview : The Swedish Council for Studies of Higher Education, 1989-1995* (Torsten Nybom red.). : (1995), "The constitutional determinants and future of qualified knowledge production" i *School research at the crossroads*.

4 Reflektioner kring utbildningshistorisk forskning i Sverige

Som framgår av denna inventering bedrivs utbildningshistorisk forskning vid en lång rad lärosäten och institutioner. Detta tillsammans med det faktum att utbildningshistoriska är något som återfinns inom ett antal olika discipliner, ger bilden av ett starkt och dynamiskt forskningsområde.

En annan tolkning av inventeringens resultat är dock att den stora spridningen gör att den utbildningshistoriska forskningen som sådan är att betrakta som ett tämligen svag. Om man bortser från ämnena pedagogik, historia samt idé- och lärdomshistoria är det få forskarutbildningsämnen som kan sägas ha någon kritisk massa vad gäller utbildningshistorisk forskning.¹⁷²

Trots koncentrationen inom pedagogik, historia samt idé- och lärdomshistoria visar inventeringen även på den stora volym av forskning som bedrivs i andra discipliner. Vidare synes det inte finnas någon tydlig arbetsdelning mellan olika ämnen, utan liknande empiriska fenomen studeras inom en rad olika discipliner.

Mot bakgrund av det utbildningshistoriska forskningsområdets beskaffenhet synes det inte bara nödvändigt utan även fruktbart att aktivt arbeta för ett ökat samarbete över rådande disciplinränsor. Ett lämpligt steg i ett sådant arbete vore en nationell forskarskola i utbildningshistoria. Med tanke på redan befintliga forskningsmiljöer torde ämnena pedagogik, historia samt idé- och lärdomshistoria kunna fungera som kärnan i detta samarbete, under förutsättning att även andra discipliner ges möjlighet att delta.

¹⁷² Undantag utgör möjligtvis ekonomisk historia i Lund, Tema Barn i Linköping och litteraturvetenskap i Uppsala.

Bilaga 1 Utbildningshistoriska avhandlingar under perioden 2000-2002

(kronologisk och alfabetisk ordning)

2002

Björk, Micael, 1966- **titel:** *Upplösningens dialektik : bildningsmål och politisk modernitet i Sverige kring sekelskiftet 1900* **ämne/lärosäte:** Sociologi : Göteborg **ort/förlag:** Eslöv : B. Östlings bokförl. Symposion **utgivningsår:** 2002.

Boman, Ylva, 1964- **titel:** *Utbildningspolitik i det andra moderna : om skolans normativa villkor* **ämne/lärosäte:** Pedagogik: Örebro **ort/förlag:** Örebro : Univ. **utgivningsår:** 2002.

Forsslund, Titti, 1949- **titel:** *Frisk och stark med skolradion : pedagogik och retorik i hälsoprogram 1930-1959* **ämne/lärosäte:** Pedagogik: Lärarhögskolan i Stockholm **ort/förlag:** Stockholm : HLS förl. **utgivningsår:** 2002.

Gunneriusson, Håkan, 1970- **titel:** *Det historiska fältet : svensk historievetsenskap från 1920-tal till 1957* **ämne/lärosäte:** Historia: Uppsala **ort/förlag:** Uppsala : Acta Universitatis Upsaliensis : Univ.-bibl. [distributör] **utgivningsår:** 2002.

Hellström, Esbjörn 1946- **titel:** *Reformpedagogik i möte med den statskommunala skolan i Barnets århundrade* **ämne/lärosäte:** Pedagogik: Lund **ort/förlag:** Lund Pedagogiska inst., univ. **utgivningsår:** 2002.

Mannerfeldt, Ruth, 1942- **titel:** *Skolbarn, kristid och hälsa : en uppföljningsstudie av stockholmsbarn födda 1933* **ämne/lärosäte:** Pedagogik: Lärarhögskolan i Stockholm **ort/förlag:** Stockholm : HLS förl. **utgivningsår:** 2002.

Rantatalo, Petra, 1968- **titel:** *Den resande eleven : folkskolans skolreserörelse 1890-1940* **ämne/lärosäte:** Idéhistoria: Umeå **ort/förlag:** Umeå : Univ. **utgivningsår:** 2002.

Sjöberg, Johan, 1970- **titel:** *Makt och vanmakt i fadersväldet : studentpolitik i Uppsala 1780-1850* **ämne/lärosäte:** Historia: Uppsala **ort/förlag:** Uppsala : Acta Universitatis Upsaliensis : Univ.-bibl. [distributör] **utgivningsår:** 2002.

2001

Andrae, Marika, 1964- **titel:** *Rött eller grönt? : flicka blir kvinna och pojke blir man* i B. Wahlströms ungdomsböcker 1914-1944 **ämne/lärosäte:** Litteraturvetenskap: Uppsala **ort/förlag:** Stockholm : B. Wahlström **utgivningsår:** 2001.

Blomquist, Bo, 1958- **titel:** *Förskolebarnets relation till sin familj : förändrade förutsättningar och föreställningar 1950-1990* **ort/förlag:** Göteborg : Dept. of Sociology [Sociologiska institutionen], Univ. **utgivningsår:** 2001.

Elenius, Lars, 1952- **titel:** *Både finsk och svensk : modernisering, nationalism och språkförändring i Tornedalen 1850-1939* **ämne/lärosäte:** Historia: Umeå **ort/förlag:** Umeå : Kulturgräns norr **utgivningsår:** 2001.

Geschwind, Lars, 1970- **titel:** *Stökiga studenter : social kontroll och identifikation vid universiteten i Uppsala, Dorpat och Åbo under 1600-talet* **ämne/lärosäte:** Historia: Uppsala **ort/förlag:** Uppsala : Acta Universitatis Upsaliensis : Univ.-bibl. [distributör] **utgivningsår:** 2001.

Gougoulakis, Petros, 1958- **titel:** *Studiecirkeln : livslångt lärande - på svenska! : en icke-formell mötesplats för samtal och bildning för alla* **ämne/lärosäte:** Pedagogik: Lärarhögskolan i Stockholm **ort/förlag:** Stockholm : HLS förl. **utgivningsår:** 2001.

Hammarberg, Lena, 1943- **titel:** *En sund själ i en sund kropp : hälsopolitik i Stockholms folkskolor 1880-1930* **ämne/lärosäte:** Pedagogik: Lärarhögskolan i Stockholm **ort/förlag:** Stockholm : HLS förl. **utgivningsår:** 2001.

Hartsmar, Nanny, 1950- **titel:** *Historiemedvetande : elevers tidsförståelse i en skolkontext* **ämne/lärosäte:** Pedagogik: Lund **ort/förlag:** Malmö : Institutionen för pedagogik, Lärarhögsk. **utgivningsår:** 2001.

Hedman, Anders, 1952- **titel:** *I nationens och det praktiska livets tjänst : det svenska yrkesskolesystemets tillkomst och utveckling 1918 till 1940* **ämne/lärosäte:** Pedagogik: Lund **ort/förlag:** Umeå : Univ. **utgivningsår:** 2001.

Hägglund, Kent, 1947- **titel:** *Ester Boman, Tyringe helpension och teatern : drama på en reformpedagogisk flickskola 1909-1936* **ämne/lärosäte:** Pedagogik: Lärarhögskolan i Stockholm **ort/förlag:** Stockholm : HLS förl. **utgivningsår:** 2001.

Johansson, Roger, 1954-, **titel:** *Kampen om historien : Ådalen 1931 : sociala konflikter, historiemedvetande och historiebruk 1931-2000* **ort/förlag:** Stockholm : Hjalmarson & Högberg **utgivningsår:** 2001.

Järleby, Anders, 1944- **titel:** *Från lärling till skådespelarstudent : skådespelarens grundutbildning* **ämne/lärosäte:** Teatervetenskap: Stockholm **ort/förlag:** Stockholm : Stift. för utgivning av teatervetenskapliga studier **utgivningsår:** 2001.

Larsson, Anna, 1967- **titel:** *Det moderna samballets vetenskap : om etableringen av sociologi i Sverige 1930-1955* **ämne/lärosäte:** Idéhistoria: Umeå **ort/förlag:** Umeå : Univ. **utgivningsår:** 2001.

Milton, Lena, 1961- **titel:** *Folkehemets barnmorskor : den svenska barnmorskekårens professionalisering under mellan- och efterkrigstid* **ämne/lärosäte:** Historia: Uppsala **ort/förlag:** Uppsala : Acta Universitatis Upsaliensis : Univ.-bibl. [distributör] **utgivningsår:** 2001.

Ringborg, Monika, 1953- **titel:** *Platon och hans pedagogik : en tolkning med utgångspunkt från två kontrasterande pedagogiska processer* **ämne/lärosäte:** Pedagogik: Lärarhögskolan i Stockholm **ort/förlag:** Stockholm : HLS förl. **utgivningsår:** 2001.

Rohlin, Malin, 1949- **titel:** *Att styra i namn av barns fritid : en nutidshistoria om konstruktionen av dagens fritidsbarn i samordning med skolan* **ämne/lärosäte:** Pedagogik: Lärarhögskolan i Stockholm **ort/förlag:** Stockholm : HLS förl. **utgivningsår:** 2001.

Schånberg, Ingela, 1948- **titel:** *Genus och utbildning : ekonomisk-historiska studier i kvinnors utbildning ca 1870-1970* **ämne/lärosäte:** Ekonomisk historia: Lund **ort/förlag:** Lund : Univ. ; Stockholm : Almqvist & Wiksell International [distributör] **utgivningsår:** 2001.

Sidén, Karin, 1961- **titel:** *Den ideala barndomen : studier i det stormaktstida barnporträttets ikonografi och funktion* **ämne/lärosäte:** Konstvetenskap: Uppsala **ort/förlag:** Stockholm : Raster **utgivningsår:** 2001.

Wirén, Eva, 1958- **titel:** *Women's varying life careers and shifting life-patterns : a study of Swedish women born in 1948* **ämne/lärosäte:** Pedagogik: Linköping **ort/förlag:** Linköping : Univ. **utgivningsår:** 2001.

Zander, Ulf, 1965- **titel:** *Fornstora dagar, moderna tider : bruk av och debatter om svensk historia från sekelskifte till sekelskifte* **ort/förlag:** Lund : Nordic Academic Press **ämne/lärosäte:** Historia: Lund **utgivningsår:** 2001

2000

Ajagán-Lester, Luis, 1949- **titel:** *"De Andra" : afrikaner i svenska pedagogiska texter (1768-1965)* **ämne/lärosäte:** Pedagogik: Lärarhögskolan i Stockholm **ort/förlag:** Stockholm : HLS **utgivningsår:** 2000.

Areschoug, Judith, 1971- **titel:** *Det sinnesslöa skolbarnet : undervisning, tvång och medborgarskap 1925-1954* 1. uppl. **ämne/lärosäte:** Tema barn: Linköping **ort/förlag:** Linköping : Tema, Univ. **utgivningsår:** 2000.

Arfwedson, Gerd B., 1932- **titel:** *Reformpedagogik och samhälle : en komparativ studie av pedagogiska reformrörelser i USA och Tyskland från 1890-talet till 1930-talet* **ämne/lärosäte:** Pedagogik: Lärarhögskolan i Stockholm **ort/förlag:** Stockholm : HLS **utgivningsår:** 2000.

Brockstedt, Håkan, 1927- **titel:** *Slagsta skola och seminarium och dess föregångare : skolan för sinnesslöa barn i Stockholm : ideologi och praktik i undervisningen av barn med utvecklingsstörning 1870-1950*

ämne/lärosäte: Pedagogik: Stockholm **ort/förlag:** Stockholm : Univ. ; Ätran : H. Brockstedt [distributör] **utgivningsår:** 2000.

Domfors, Lars-Åke, 1947- **titel:** *Döfstumlärare - specialpedagog - lärare för döva och hörselskadade : en lärarutbildnings innehåll och rationalitetsförskjutningar* **ämne/lärosäte:** Pedagogik: Örebro **ort/förlag:** Örebro : Univ.-bibl. **utgivningsår:** 2000.

Ekstrand, Britten, 1951- **titel:** *Småbarnsskolan : vad hände och varför? : en sekellång historia studerad med fokus på förändring av pedagogisk verksamhet från 1833 och framåt* **ämne/lärosäte:** Pedagogik: Lund **ort/förlag:** Lund **utgivningsår:** 2000.

Gustafsson, Jonas, 1955- **titel:** *Så ska det låta : studier av det musikpedagogiska fältets framväxt i Sverige 1900-1965* **ämne/lärosäte:** Pedagogik: Uppsala **ort/förlag:** Uppsala : Acta Universitatis Upsaliensis : Univ.-bibl. [distributör] **utgivningsår:** 2000.

Hjälmeskog, Karin, 1954- **titel:** *"Democracy begins at home" : utbildning om och för bemmet som medborgarfostran* **ämne/lärosäte:** Pedagogik: Uppsala **ort/förlag:** Uppsala : Acta Universitatis Upsaliensis : Univ.-bibl. [distributör] **utgivningsår:** 2000.

Lindberg, Berit, 1941- **titel:** *Kvinnor - vakna, våga! : en studie kring pedagogen och samhällsvisionären Honorine Hermelin Grønbech* **ämne/lärosäte:** Pedagogik: Lund **ort/förlag:** Lund **utgivningsår:** 2000.

Nilsén, Per, 1967- **titel:** *Att stoppa munnen till på bespottare och underrätta andra : den akademiska undervisningen i svensk statsrätt under frihetstiden* **ämne/lärosäte:** Juridik: Lund **ort/förlag:** Lund **utgivningsår:** 2000.

Ronne, Marta, 1965- **titel:** *Trå världar - ett universitet : svenska skönlitterära universitetsskildringar 1904-1943 : en genusstudie* **ämne/lärosäte:** Litteraturvetenskap: Uppsala **ort/förlag:** Uppsala : Avd. för litteratursociologi vid Litteraturvetenskapliga institutionen, Univ. **utgivningsår:** 2000.

Östholm, Hanna, 1970- **titel:** *Litteraturens uppodling : läsesällskap och litteraturkritik som politisk strategi vid sekelskiftet 1800* **ämne/lärosäte:** Idéhistoria: Uppsala **ort/förlag:** Hedemora : Gidlund **utgivningsår:** 2000.

1999

Grandin, Karl, 1965- **titel:** *Ett slags modernism i vetenskapen : teoretisk fysik i Sverige under 1920-talet* **ämne/lärosäte:** Idéhistoria: Uppsala **ort/förlag:** Uppsala **utgivningsår:** 1999.

Hansson, Jonas, 1967- **titel:** *Humanismens kris : bildningsideal och kulturkritik i Sverige 1848-1933*
ämne/lärosäte: Idéhistoria: Lund **ort/förlag:** Eslöv : B. Östlings bokförl. Symposion
utgivningsår: 1999.

Leffler, Marion, 1949- **titel:** *Böcker, bildning, makt : arbetare, borgare och bildningens roll i klassformeringen i Lund och Helsingborg 1860-1901* **ämne/lärosäte:** Historia: Lund **ort/förlag:** Lund : Lund Univ. Press **utgivningsår:** 1999.

Lindgren, Anne-Li, 1965- **titel:** *"Att ha barn med är en god sak" : barn, medier och medborgarskap under 1930-talet* 1. uppl. **ämne/lärosäte:** Tema barn: Linköping **ort/förlag:** Linköping : Tema, Univ. ; Stockholm : Stift. Etermedierna i Sverige **utgivningsår:** 1999.

Ljunggren, Jens, 1964- **titel:** *Kroppens bildning : Linggymnastikens manlighetsprojekt 1790-1914*
ort/förlag: **ämne/lärosäte:** Idéhistoria: Stockholm Eslöv : B. Östlings bokförl. Symposion
utgivningsår: 1999.

Melin, Inga-Brita, 1932- **titel:** *Lysistrates döttrar : pionjärer och pedagoger i två kvinnliga fredsorganisationer (1898-1937)* **ämne/lärosäte:** Pedagogik: Umeå **ort/förlag:** Umeå : Univ. **utgivningsår:** 1999.

Morberg, Åsa, 1945- **titel:** *Ämnet som nästan blev : en studie av metodiken i lärarutbildningen 1842-1988*
ämne/lärosäte: Pedagogik: Lärarhögskolan i Stockholm **ort/förlag:** Stockholm : HLS
utgivningsår: 1999.

Petersson, Inga-Lisa, 1938- **titel:** *Statens läsebok* **ämne/lärosäte:** Litteraturvetenskap: Lund
ort/förlag: Lund : Lund Univ. Press **utgivningsår:** 1999.

Olsson, Ole, 1948- **titel:** *Från arbete till hobby : en studie av pedagogisk filantropi i de svenska arbetsstugorna*
upplaga: 1. uppl. **ämne/lärosäte:** Tema barn: Linköping **ort/förlag:** Linköping : Tema, Univ.
utgivningsår: 1999.

Rönholm, Tord, 1965- **titel:** *Kunskapens kvinnor : sekelskiftets studentkor i mötet med den manliga universitetsvärlden* **ämne/lärosäte:** Historia: Umeå **ort/förlag:** Umeå : Institutionen för historiska studier, Univ. [distributör] **utgivningsår:** 1999.

Söderlind, Ingrid, 1950- **titel:** *Barnhem för flickor : barn, familj och institutionsliv i Stockholm 1870-1920*
ämne/lärosäte: Tema barn: Linköping **ort/förlag:** Stockholm : Stockholmia **utgivningsår:** 1999.

1998

Ahlbeck, Bengt, 1934- **titel:** *Musikdirektör Anders Sidner : musikundervisning och musikliv i skolstaden Härnösand 1840-1870* **ämne/lärosäte:** Musikpedagogik: Musikhögskolan **ort/förlag:** Stockholm : KMH förl. (Musikhögsk.) **utgivningsår:** 1998.

Bergstedt, Bosse, 1954- **titel:** *Den livsupplysande texten : en läsning av N.F.S. Grundtvigs pedagogiska skrifter* **ämne/lärosäte:** Pedagogik: Linköping **ort/förlag:** Stockholm : Carlsson **utgivningsår:** cop. 1998.

Eriksson, Yvonne, 1957- **titel:** *Tactile pictures : pictorial representations for the blind 1784-1940* **ämne/lärosäte:** Konsthistoria: Göteborg **ort/förlag:** Göteborg : Acta Universitatis Gothoburgensis **utgivningsår:** 1998.

Hammarlund, Karl Gunnar, 1954- **titel:** *Barnet och barnomsorgen : bilden av barnet i ett socialpolitiskt projekt* **ämne/lärosäte:** Historia: Göteborg **ort/förlag:** Göteborg : Historiska institutionen, Univ. **utgivningsår:** 1998.

Levin, Claes, 1946- **titel:** *Uppfostringsanstalten : om tvång i föräldrars ställe* **ämne/lärosäte:** Socialt arbete: Lund **ort/förlag:** Lund : Arkiv **utgivningsår:** 1998.

Nordberg, Karin, 1940- **titel:** *Folkbemmets röst : radion som folkbildare 1925-1950* **ämne/lärosäte:** Idéhistoria: Umeå **ort/förlag:** Eslöv : B. Östlings bokförl. Symposion **utgivningsår:** 1998.

Vallberg Roth, Ann-Christine, 1960- **titel:** *Könsdidaktiska mönster i förskolepedagogiska texter* **ämne/lärosäte:** Pedagogik: Lund **ort/förlag:** Stockholm : Almqvist & Wiksell International **utgivningsår:** 1998.

1997

Blanck, Dag, 1956- **titel:** *Becoming Swedish-American : the construction of an ethnic identity in the Augustana Synod, 1860-1917* **ämne/lärosäte:** Historia: Uppsala **ort/förlag:** Uppsala : Univ. : Univ.-bibl. [distributör] **utgivningsår:** 1997.

Hedenborg, Susanna, 1964- **titel:** *Det gåtfulla folket : barns villkor och uppfattningar av barnet i 1700-talets Stockholm* **ämne/lärosäte:** Ekonomisk historia: Stockholm **ort/förlag:** Stockholm : Almqvist & Wiksell International **utgivningsår:** 1997.

Långström, Sture, 1937- **titel:** *Författarröst och lärobokstradition : en historiedidaktisk studie* **ämne/lärosäte:** Pedagogik: Umeå **ort/förlag:** Umeå : Univ. **utgivningsår:** 1997.

Pärsson, Anita, 1933- **titel:** *Dövas utbildning i Sverige 1889-1971 : en skola för ett språk och ett praktiskt yrke* **ämne/lärosäte:** Historia: Göteborg **ort/förlag:** Göteborg : Historiska institutionen, Univ. **utgivningsår:** 1997.

Quarfood, Christine, 1958- **titel:** *Condillac, statyn och barnet : en studie i upplysningens filosofi och pedagogik* **ämne/lärosäte:** Idéhistoria: Göteborg **ort/förlag:** Göteborg **utgivningsår:** 1997.

Sjögren, Mikael, 1961- **titel:** *Fattigvård och folkeuppfostran : liberal fattigvårdspolitik 1903-1918* **ämne/lärosäte:** Socialt arbete: Umeå **ort/förlag:** Stockholm : Carlsson **utgivningsår:** 1997.

Trotzig, Eva, 1938- **titel:** *"sätta flickan i stånd att fullgöra sina busliga plikter"* : fyra märkeskvinnor och flickors slöjdundervisning **ämne/lärosäte:** Pedagogik: Linköping **ort/förlag:** Linköping : Univ. **utgivningsår:** 1997.

Ullman, Annika, 1955- **titel:** *Rektorn : en studie av en titel och dess bärare* **ämne/lärosäte:** Pedagogik: Lärarhögskolan i Stockholm **ort/förlag:** Stockholm : HLS **utgivningsår:** cop. 1997.

Vergara, María, 1948- **titel:** *Silence, order, obedience and discipline : the educational discourse of the Argentinean military regime (1976-1983)* **ämne/lärosäte:** Pedagogik: Lund **ort/förlag:** Lund : Lund Univ. Press **utgivningsår:** 1997.

1996

Holmlund, Kerstin, 1947- **titel:** *Låt barnen komma till oss : förskollärarna och kampen om småbarnsinstitutionerna 1854-1968* upplaga: 1. uppl. **ämne/lärosäte:** Pedagogik: Umeå **ort/förlag:** Umeå : Univ. **utgivningsår:** 1996.

Josefsson, Sven-Olof, 1944- **titel:** *Året var 1968 : universitetskris och studentrevolt i Stockholm och Lund* **ämne/lärosäte:** Historia: Göteborg **ort/förlag:** Göteborg : Historiska institutionen, Univ. **utgivningsår:** 1996.

Linné, Agneta, 1939- **titel:** *Moralen, barnet eller vetenskapen? : en studie av tradition och förändring i lärarutbildningen* **ämne/lärosäte:** Pedagogik: Lärarhögskolan i Stockholm **ort/förlag:** Stockholm : HLS **utgivningsår:** 1996.

Mellberg, Margaretha, 1947- **titel:** *Pedagogen och det skrivna ordet : skrivkonst och folkskollärare 1870-1920* **ämne/lärosäte:** Historia: Göteborg **ort/förlag:** Göteborg : Historiska institutionen, Univ. **utgivningsår:** 1996.

Sjöberg, Mats, 1949- **titel:** *Att säkra framtidens skördar : barndom, skola och arbete i agrar miljö : Bolstad pastorat 1860-1930* upplaga: 1. uppl. **ämne/lärosäte:** Tema barn: Linköping **ort/förlag:** Linköping : Tema, Univ. **utgivningsår:** 1996.

Törnqvist, Ingvar, 1938- **titel:** *Oscar Olsson, folkbildaren : i synnerhet hans tankar om universitetens roll i folkbildningsarbetet* **ämne/lärosäte:** Pedagogik: Linköping **ort/förlag:** Stockholm : Sober ; Borgholm : Bildningsförl. **utgivningsår:** 1996.

1995

Dahl, Per, 1958- **titel:** *Svensk ingenjörskonst under stormaktstiden : Olof Rudbecks tekniska undervisning och praktiska verksamhet* **ämne/lärosäte:** Idéhistoria: Uppsala **ort/förlag:** Uppsala : Institutionen för idé- och lärdoms historia, Univ. [distributör] **utgivningsår:** 1995.

Lindmark, Daniel, 1960- **titel:** *Uppfostran, undervisning, upplysning : linjer i svensk folkundervisning före folkskolan* **ämne/lärosäte:** Religionsvetenskap: Umeå **ort/förlag:** Umeå : Institutionen för religionsvetenskap, Univ. **utgivningsår:** 1995.

Närman, Anders, 1947- **titel:** *Education and nation building in Kenya : perspectives on modernization, global dependency and local development alternatives* **ämne/lärosäte:** Kulturgeografi: Göteborg **ort/förlag:** Göteborg : Dept. of Human and Economic Geography (Kulturgeografiska institutionen), Univ. **utgivningsår:** 1995.

Rydbeck, Kerstin, 1958- **titel:** *Nykter läsning : den svenska godtemplarrörelsen och litteraturen 1896-1925* **ämne/lärosäte:** Litteraturvetenskap: Uppsala **ort/förlag:** Uppsala : Avd. för litteratursociologi vid Litteraturvetenskapliga institutionen, Univ. **utgivningsår:** 1995.

Åhsberg, Bengt, 1935- **titel:** *Studenter och storpolitik : Sverige och det internationella studentsamarbetet 1919-1931* **ämne/lärosäte:** Historia: Lund **ort/förlag:** Lund : Lund Univ. Press **utgivningsår:** 1995.

1994

Aléx, Peder, 1952- **titel:** *Den rationella konsumenten : KF som folkuppföstrare 1899-1939* **ämne/lärosäte:** Idéhistoria: Umeå **ort/förlag:** Stockholm ; Stehag : B. Östlings bokförl. Symposion **utgivningsår:** 1994.

Gunnar Finnbogason **titel:** *Från utbildningsplanering till kursplaner : den isländska grundskolereformen 1974* **ämne/lärosäte:** Pedagogik: Uppsala **ort/förlag:** Uppsala **utgivningsår:** 1994.

Lindgren, Antony, 1955- **titel:** *Arbete, skola och familj i Sverige på 1900-talet* **ämne/lärosäte:** Sociologi: Luleå **ort/förlag:** Luleå **utgivningsår:** 1994.

Olsson, Björn, 1948-, idéhistoriker **titel:** *Den bildade borgaren : bildningssträvan och folkbildning i en norrländsk småstad* **ämne/lärosäte:** Idéhistoria: Umeå **ort/förlag:** Stockholm : Carlsson **utgivningsår:** 1994.

1993

Enlund, Sven, 1920- **titel:** *Svenska kyrkan och folkskoleseminarierna 1842-1968 : med särskild hänsyn till seminarierna i Uppsala, Härnösand och Göteborg* **ämne/lärosäte:** Kyrkohistoria: Uppsala **ort/förlag:** Uppsala : Fören. för svensk undervisningshistoria **utgivningsår:** 1993.

Hartman, Per, 1934- **titel:** *Skola för ande och hand : en studie av folkhögskolans praktisk-estetiska verksamhet* **ämne/lärosäte:** Pedagogik: Linköping **ort/förlag:** Linköping : Univ. **utgivningsår:** 1993.

Liljedahl, Kerstin, 1946- **titel:** *Handikapp och omvärld : hundra års pedagogik för ett livslångt lärande*
ämne/lärosäte: Pedagogik: Lund **ort/förlag:** Lund : Pedagogiska institutionen, Univ. [distributör]
utgivningsår: 1993.

Löfgren, Eva Margareta, 1947- **titel:** *"Schoolmates of the long-ago" : motifs and archetypes in Dorita Fairlie Bruce's boarding school stories* **ämne/lärosäte:** Litteraturvetenskap: Stockholm **ort/förlag:** Stockholm ; Stehag : Symposion graduale **utgivningsår:** 1993.

Sjösten, Nils-Åke, 1953- **titel:** *Sockenbiblioteket - ett folkbildningsinstrument i 1870-talets Sverige : en studie av folkskoleinspektionens bildningsyn i relation till sockenbiblioteken och den tillgängliga litteraturen*
ämne/lärosäte: Pedagogik: Linköping **ort/förlag:** Linköping : Univ. **utgivningsår:** 1993.

1992

Anderzén, Sölve, 1939- **titel:** *"Begrepp om salighetens grund, ordning och medel" : undervisningen i en lappmarksförsamling : Jukekasjärvi församling 1744-1820* **ämne/lärosäte:** Religionsvetenskap: Umeå **ort/förlag:** Stockholm : Almqvist & Wiksell International **utgivningsår:** 1992.

Blomqvist, Göran, 1951- **titel:** *Elfenbenstorn eller statsskepp? : stat, universitet och akademisk frihet i vardag och vision från Agardh till Schüch* **ämne/lärosäte:** Historia: Lund **ort/förlag:** Lund : Lund Univ. Press **utgivningsår:** 1992.

Brembeck, Helene, 1952- **titel:** *Efter Spock : uppfostringsmönster idag* **ämne/lärosäte:** Etnologi: Göteborg **ort/förlag:** Göteborg : [Etnologiska institutionen, Univ.] : Etnologiska fören. i Västsverige **utgivningsår:** 1992.

Brink, Lars, 1945- **titel:** *Gymnasiets litterära kanon : urval och värderingar i läromedel 1910-1945*
ämne/lärosäte: Litteraturvetenskap: Uppsala **ort/förlag:** Uppsala : Avd. för litteratursociologi vid Litteraturvetenskapliga institutionen, Univ. **utgivningsår:** 1992.

Deijenberg, Margot, 1935- **titel:** *Pedagogik och människosyn i fiktion och verklighet : om barnlitteratur och bildningssträvanden i 1860-talets Sverige* **ämne/lärosäte:** Pedagogik: Lund **ort/förlag:** Lund : Pedagogiska institutionen, Univ. **utgivningsår:** 1992.

Erlöv, Iris, 1933- **titel:** *Från kall till personlighet : sjuksköterskans utbildning och arbete under ett sekel*
ämne/lärosäte: Pedagogik: Lund **ort/förlag:** Lund **utgivningsår:** 1992.

Johansson, Jan-Erik, 1947- **titel:** *Metodikämnet i förskollärarytbildningen : bidrag till en traditionsbestämning* **ämne/lärosäte:** Pedagogik: Göteborg **ort/förlag:** Göteborg : Acta Universitatis Gothoburgensis **utgivningsår:** 1992.

Lindell, Ingrid, 1949- **titel:** *Disciplinering och yrkesutbildning : reformarbetet bakom 1918 års praktiska ungdomsskolereform* **ämne/lärosäte:** ?????: Stockholm **ort/förlag:** Uppsala : Fören. för svensk undervisningshistoria **utgivningsår:** 1992.

Petterson, Lars, 1948- **titel:** *Frihet, jämlikhet, egendom och Bentham : utvecklingslinjer i svensk folkundervisning mellan feodalism och kapitalism, 1809-1860* **ämne/lärosäte:** Historia: Uppsala **ort/förlag:** Uppsala : Univ. ; Stockholm : Almqvist & Wiksell International [distributör] **utgivningsår:** 1992.

Rajamaa, Ruth, 1939- **titel:** *Systrarnas verksamhet, undervisning och uppfostran i Vadstena kloster 1384-1595* **ämne/lärosäte:** Pedagogik: Stockholm **ort/förlag:** Stockholm : Univ. **utgivningsår:** 1992.

Sidebäck, Göran, 1943- **titel:** *Kampen om barnets själ : barn- och ungdomsorganisationer för fostran och normbildning 1850-1980* **ämne/lärosäte:** Sociologi: Stockholm **ort/förlag:** Stockholm : Carlsson **utgivningsår:** 1992.

Sommestad, Lena, 1957- **titel:** *Från mejerska till mejerist : en studie av mejeriyrkets maskuliniseringsprocess* **ämne/lärosäte:** Ekonomisk historia: Uppsala **ort/förlag:** Lund : Arkiv **utgivningsår:** 1992.

1991

Björnberg, Anders, 1946- **titel:** *Teaching and growth : christian religious education in a local and international missionary context 1900 till the early 1930's* **ämne/lärosäte:** Kyrkohistoria: Lund **ort/förlag:** Lund : Lund Univ. Press **utgivningsår:** 1991.

Eskilsson, Lena, 1951- **titel:** *Drömmen om kamratsambället : Kvinnliga medborgarskolan på Fogelstad 1925-35* **ämne/lärosäte:** Historia: Umeå **ort/förlag:** Stockholm : Carlsson **utgivningsår:** 1991.

Gustavsson, Bernt, 1946- **titel:** *Bildningens väg : tre bildningsideal i svensk arbetarrörelse 1880-1930* **ämne/lärosäte:** Idéhistoria: Göteborg **ort/förlag:** Stockholm : Wahlström & Widstrand **utgivningsår:** 1991.

Liliequist, Marianne, 1950- **titel:** *Nybyggarbarn : barnuppfostran bland nybyggare i Frostvikens, Vilhelmina och Tärna socknar 1850-1920* **ämne/lärosäte:** Etnologi: Umeå **ort/förlag:** Umeå : Univ. ; Stockholm : Almqvist & Wiksell International [distributör] **utgivningsår:** 1991.

Lindberg, Alf, 1931- **titel:** *Förkunnarna och deras utbildning : utbildningsfrågan inom Pingströrelsen, Lewi Pethrus ideologiska roll och de kvinnliga förkunnarnas situation* **ämne/lärosäte:** Kyrkohistoria: Lund **ort/förlag:** Lund : Lund Univ. Press **utgivningsår:** 1991.

Löfgren, Eva Margareta, 1947- **titel:** *"Schoolmates of the long-ago" : motifs and archetypes in Dorita Fairlie Bruce's boarding school stories* **ämne/lärosäte:** Pedagogik: Uppsala **ort/förlag:** Stockholm ; Stehag : Symposium graduale **utgivningsår:** 1993.

Skoglund, Crister, 1949- **titel:** *Vita mössor under röda fanor : vänsterstudenter, kulturradikalism och bildningsideal i Sverige 1880-1940* **ämne/lärosäte:** Idéhistoria: Stockholm **ort/förlag:** Stockholm : Almqvist & Wiksell International **utgivningsår:** 1991.

Tallberg Broman, Ingegerd, 1944- **titel:** *När arbetet var lönen : en kvinnohistorisk studie av barnträdgårdsledarinnan som folkeuppfostrare* **ämne/lärosäte:** Pedagogik: Lund **ort/förlag:** Stockholm : Almqvist & Wiksell International **utgivningsår:** 1991.

1990

Broady, Donald, 1946- **titel:** *Sociologi och epistemologi : om Pierre Bourdieus författarskap och den historiska epistemologin* **ämne/lärosäte:** Pedagogik: Lärarhögskolan i Stockholm **ort/förlag:** Stockholm : HLS (Högsk. för lärarutbildning) **utgivningsår:** 1990.

Bladini, Ulla-Britt, 1930- **titel:** *Från hjälpskolelärare till förändringsagent : svensk speciallärarutbildning 1921-1981 relaterad till specialundervisningens utveckling och förändringar i speciallärarens yrkesuppgifter* **ämne/lärosäte:** Pedagogik: Göteborg **ort/förlag:** Göteborg : Acta Universitatis Gothoburgensis [distributör] **utgivningsår:** 1990.

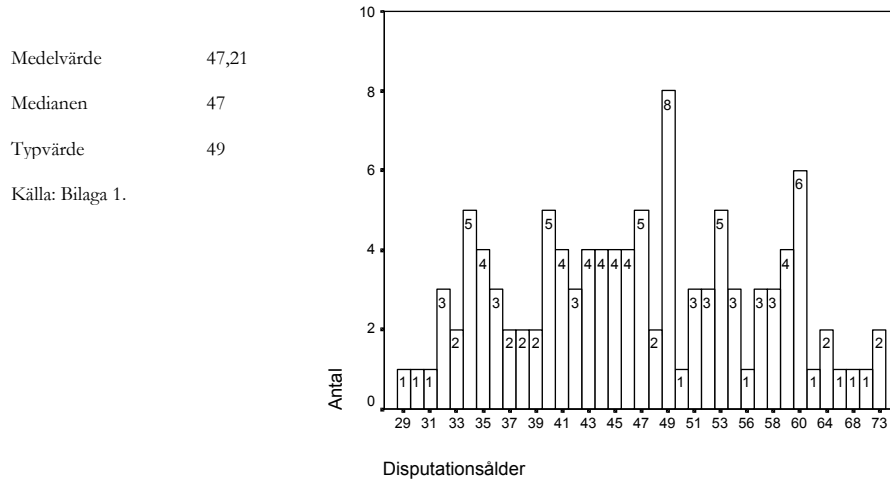
Emanuelson, Ingrid, 1936- **titel:** *Livstolkning i den obligatoriska skolans urval av psalmer och religiösa sånger 1889-1980* **ämne/lärosäte:** Religionssociologi: Uppsala **ort/förlag:** Uppsala : Univ. ; Stockholm : Almqvist & Wiksell International [distributör] **utgivningsår:** 1990.

Hultqvist, Kenneth, 1944- **titel:** *Förskolebarnet : en konstruktion för gemenskapen och den individuella frigörelsen : en nutidshistorisk studie om makt och kunskap i bilden av barnet i statliga utredningar om förskolan* **ämne/lärosäte:** Pedagogik: Lärarhögskolan i Stockholm **ort/förlag:** Stockholm ; Stehag : Symposion **utgivningsår:** 1990.

Wennberg, Gösta, 1920- **titel:** *Geografi och skolgeografi : ett ämnes förändringar : en studie med exempel* **ämne/lärosäte:** Pedagogik: Uppsala **ort/förlag:** Uppsala : Univ. ; Stockholm : Almqvist & Wiksell International [distributör] **utgivningsår:** 1990.

Bilaga 2 Ålder och kön hos författarna till utbildningshistoriska avhandlingar 1990-2002

Fig. 3. Ålder hos författarna till utbildningshistoriska avhandlingar 1990-2002

Tab. 3. Ålder och kön hos författarna till utbildningshistoriska avhandlingar 1990-2002

			ÅLDER					Total	
			under 40 år	40-45 år	46-50 år	51-60 år	över 60 år		okänd ålder
KÖN	Man	Antal	14	15	9	14	4	1	57
		% inom KÖN	25	26	16	25	7	2	100
		% inom ÅLDER	54	63	45	45	50	100	52
		% av Total	13	14	8	13	4	1	52
	Kvinna	Antal	12	9	11	17	4	0	52
		% inom KÖN	23	17	21	32	8	0	100
		% inom ÅLDER	46	38	55	55	50	0	48
		% av Total	11	8	10	15	4	0	48
Total	Antal	26	24	20	31	8	1	110	
	% inom KÖN	24	22	18	28	7	1	100	
	% inom ÅLDER	100	100	100	100	100	100	100	
	% av Total	24	22	18	28	7	1	100	
	Källa: Bilaga 1.								

Tab. 4. Utbildningshistoriskt inriktade avhandlingar 1990-2002, fördelning på åldersgrupper och kön

Lärosäte	Ämne	Ålder & kön										Summa:			
		m under 40 år	m 40-45 år	m 46-50 år	m 51-60 år	m över 60 år	m okänd ålder	k under 40 år	k 40-45 år	k 46-50 år	k 51-60 år		k över 60 år		
Uppsala	Historia	3	2						1						6
Stockholm	Idé- och lärdomshistoria	1	1												2
Lund	Historia	1	1	1	1					1					5
Umeå	Religionsvetenskap	1			1										2
Uppsala	Idé- och lärdomshistoria	2							1						3
Umeå	Historia	1		1						1					3
Göteborg	Sociologi	1													1
Luleå	Sociologi	1													1
Lund	Idé- och lärdomshistoria	1													1
Lund	Juridik	1													1
Umeå	Socialt arbete	1													1
Lund	Kyrkohistoria		1		1										2
Uppsala	Sociologi		1												1
Göteborg	Kulturgeografi			1											1
Stockholm	Sociologi			1											1
Lund	Socialt arbete				1										1
Stockholm	Teatervetenskap				1										1
Uppsala	Kyrkohistoria					1									1
Musikhögskolan	Musikpedagogik					1									1
Uppsala	Pedagogik		1			1	1			1					4
Göteborg	Idé- och lärdomshistoria		1						1						2
Linköping	Pedagogik		2		2					1	1				6
Örebro	Pedagogik				1				1						2
Göteborg	Pedagogik		1								1				2
Göteborg	Historia		1		1					1		1			4
Umeå	Pedagogik			1	1					1		1			4
Linköping	Tema barn			1	1				2	1					5
Umeå	Idé- och lärdomshistoria		1	1					2		1				5
Stockholm	Ekonomisk historia								1						1
Uppsala	Ekonomisk historia								1						1
Stockholm	Historia									1					1
Göteborg	Etnologi									1					1
Göteborg	Konstvetenskap									1					1
Umeå	Etnologi									1					1
Uppsala	Konstvetenskap									1					1
Stockholm	Litteraturvetenskap										1				1
Lärarhögskolan	Pedagogik		2	1	2					1	1	6	1		14
Stockholm	Pedagogik					1						1			2
Uppsala	Litteraturvetenskap			1					2			1			4
Lund	Ekonomisk historia										1				1
Uppsala	Religionsvetenskap										1				1
Lund	Pedagogik				1				1	4	4				10
Lund	Litteraturvetenskap											1			1
Källa: Bilaga 1.	Summa:	14	15	9	14	4	1	12	9	11	17	4			110